

JELENTÉSEK

A BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM LELETMENTÉSEI ÉS ÁSATÁSAI AZ 1966–1970. ÉVEKBEN

ŐSKOR

1. Máriaremete, Felső barlang. 1969—70-ben a máriaremetei szurdokvölgy egyik új, eddig ismeretlen barlangjában végeztünk ásatást. A barlang a Remetehegy déli oldalában, kb. 70 m-rel a völgytalp fölött fekszik, DNy felé nyílik, a szurdokvölgy barlangrendszerének középső szintjében. A barlang maga két teremből és a kettőt összekötő rövid folyosószakaszból áll. A barlang rétegsora igen egyszerű:

1. Fekete jelenkori rendzina;
2. Barna holocén humusz;
3. Szürke élestörésű mészkőtörmelékes áthalmozott réteg;
4. Sárga löszös réteg mészkőtörmelékkal;
5. Sárgásbarna réteg beszakadt mészkőtömbökkel.

A felső 3 réteg holocén — rézkori cserepeket, recens állatsontanyagot és az első teremben beásott, koszideri típusú bronzkori kincsleletet tartalmazott. Alatta — réteghiánnyal — a 4. réteg pleisztocén, a W 1-re jellemző faunamaradványokkal és faszénanyaggal néhány középső paleolit eszközt és szilánkot eredményezett. Az embermaradványt is tartalmazó kis leletegyüttes feldolgozása folyamatban van.

Gáboriné Csánk Veronika

2. III. Csillaghegy, Hegyalja u. 18. 1967-ben vízcsőfektetéskor néhány épszélű penge, lófog és mammutborjúfog töredéke került elő, melyet a telek tulajdonosa a Budapesti Történeti Múzeumnak beszolgáltattott. A terület jellege miatt — kis hétvégi telek gyümölcsösrel — csak igen csekély területen tudtunk hitelesítő ásatást végezni.

A felszíni humuszban egy badeni kultúrához tartozó hulladékgyűjtő volt, mely részben a humusz alatti löszbe is bevágódott. A humusz alatt 1 m mélységben kezdődött a lösz, majd 1,80 m mélységben, eredeti helyzetben vékony, sötétebb elszíneződést találtunk, mely a feltárás fala alá benyúlt. Az elszíneződés anyagában néhány vörös festékrög és a beszolgáltató pengékkel azonos szilánkok és néhány újabb penge került elő. A kultúrrétegben egy 20 cm mély, félkörívben záródó cölöplyuk is volt. A kis mennyiségű leletanyag, melyet a rétegtani vizsgálatok alapján a W 3-ra helyezünk, a keleti gravetti kultúrához kapcsolódik. Jelentőségét elsősorban az adja meg, hogy a főváros területén első ízben találtunk a felsőpaleolitikumhoz tartozó telepnyomot.

Gáboriné Csánk Veronika

3. III. Békásmegyér, Vöröshadsereg útja 280. sz.-tól É-ra, „Egyetértés Tsz.” területe. 1966-ban folytattuk a területen már korábban több alkalommal ásatott neolitikus telep feltárását. Az utolsó feltárási területhez É felé nyitottunk újabb 108 m² nagyságú területet. Itt azonban csak két lekerekített végű, egymáshoz tompaszögben álló, árokrendszerhez tartozó gödörkitöltést tudtunk megfigyelni. Az egyik árokszakasz végén két cölöplyuk helyezkedett el. Az árokrendszertől É-ra már semmilyen neolitikus objektum nem volt található. Feltevésünk szerint a neolitikus telepet védőárok vette körül, melynek egyik szakaszát — a bejáráttal együtt — sikerült rögzítenünk.

Gáboriné Csánk Veronika

4. XVII. Csabai út 50. 1968-ban vízvezeték-bevezetésnél a XVII. Csabai út 50. sz. ház telkén árokásás közben egy melléklettel ellátott csontvázat találtak. Kőszegi F. már csak a 2. sírmellékletet — egy karcolt

díszű depas amphikypellon-t és egy egyfűlű tálat — tudta a múzeum részére megmenteni. Az árok keskenysége miatt a csontváz zsugorított helyzetű lehetett. Budapest területén a bodrogkeresztúri-ludanice csoport leletei ritkán fordulnak elő, ezért a sír környezetét átkutattam, hogy esetleg újabb, pontosan megfigyelt sírokat találjunk. Ez a kísérletünk sajnos nem járt sikerrel, azonban a feltárt területen a Rákospatak melletti bádeni településsor újabb gödreit találtuk, viszonylag nagy mennyiségű cserépanyaggal. Ezenkívül középkori cserépanyagot is gyűjtöttünk.

Gáboriné Csánk Veronika

5. III. Békásmegyer, Vöröshadsereg útja mentén 1966-ban is folytatódott a kora bronzkori és kora vaskori sírokból álló temető feltárása. 750 m² területen újabb 46 sír került elő. Az eddig feltárt sírok száma 252. Munkatárs: Nagy László.

Schreiber Rózsa

6. III. Vöröshadsereg útja 4811/224. 1967-ben folytattuk a kora bronzkori és kora vaskori temető feltárását. A temetőnek ezen a részén a sírok már ritkábban jelentkezték. A 21 sír közül 7 kora bronzkori, ezek közül 4 zsugorított csontváz, 14 kora vaskori, mind hamvasztásos. A leletanyag nem mutatott eltérést a korábbi évek leleteitől. Munkatárs: Nagy László.

Schreiber Rózsa

7. III. Vöröshadsereg útja 63673 hrsz. 1968-ban a régi 4811/224 hrsz. az új BUVÁTI felméréssel megszünt területen az épülő ABC áruház Ny-i és D-i oldalán, az 1960—1967-ig feltárt területéhez kapcsolódva a korabronzkor-koravaskori temető feltárását végeztük. Mintegy 250 m² területen további 19 kora vaskori hamvasztásos és urnasírt bontottunk ki. Ezzel a kiásott sírok száma 301-re emelkedett. Munkatárs: Nagy László.

Schreiber Rózsa

8. III. Vöröshadsereg útja 63673. hrsz. 1969-ben folytattuk az előző évek során megkezdett kora bronz-, kora vaskori temető feltárását. Az ásatás folyamán további 49 hamvasztásos kora vaskori sír került elő. Ezzel a kiásott sírok száma 350-re emelkedett. Az ásatáson részt vett: Nagy László.

Schreiber Rózsa

9. III. Szentendrei út 781. 1967-ben az Óbuda MTSZ területén alapozási munkák során a középső és késő bronzkor átmeneti időszakába tartozó települési nyomokra bukkantak. A hulladékgyödrökből a cserepeken kívül előkerült egy öntőminta két része is. Leletmentésre nem nyílt ugyan lehetőség, de a gödrök és egy kemence körvonalát megfigyelhettük és rögzítettük.

Schreiber Rózsa

10. XX. (Soroksár) Dózsa György út 46. 1967-ben a ház kertjében vízvezeték fektetésének során nagyobb urnához tartozó cserepek és kisebb tál kerültek elő. A helyszíni vizsgálat alkalmával tisztázni lehetett, hogy a középső bronzkori vatyai kultúra néhány sírját bolygatták meg.

Kőszegi Frigyes

11. Budaörs Vasútállomás. A Hungarofruct hűtőházának építkezései alkalmával 1968-ban középső bronzkori kincslet került elő. A gömbhasú, tölcéses nyakú edénykében bronz karpereceket és korongdíszeket rejtett el egykori tulajdonosuk, a későbbi római út közvetlen szomszédságában.

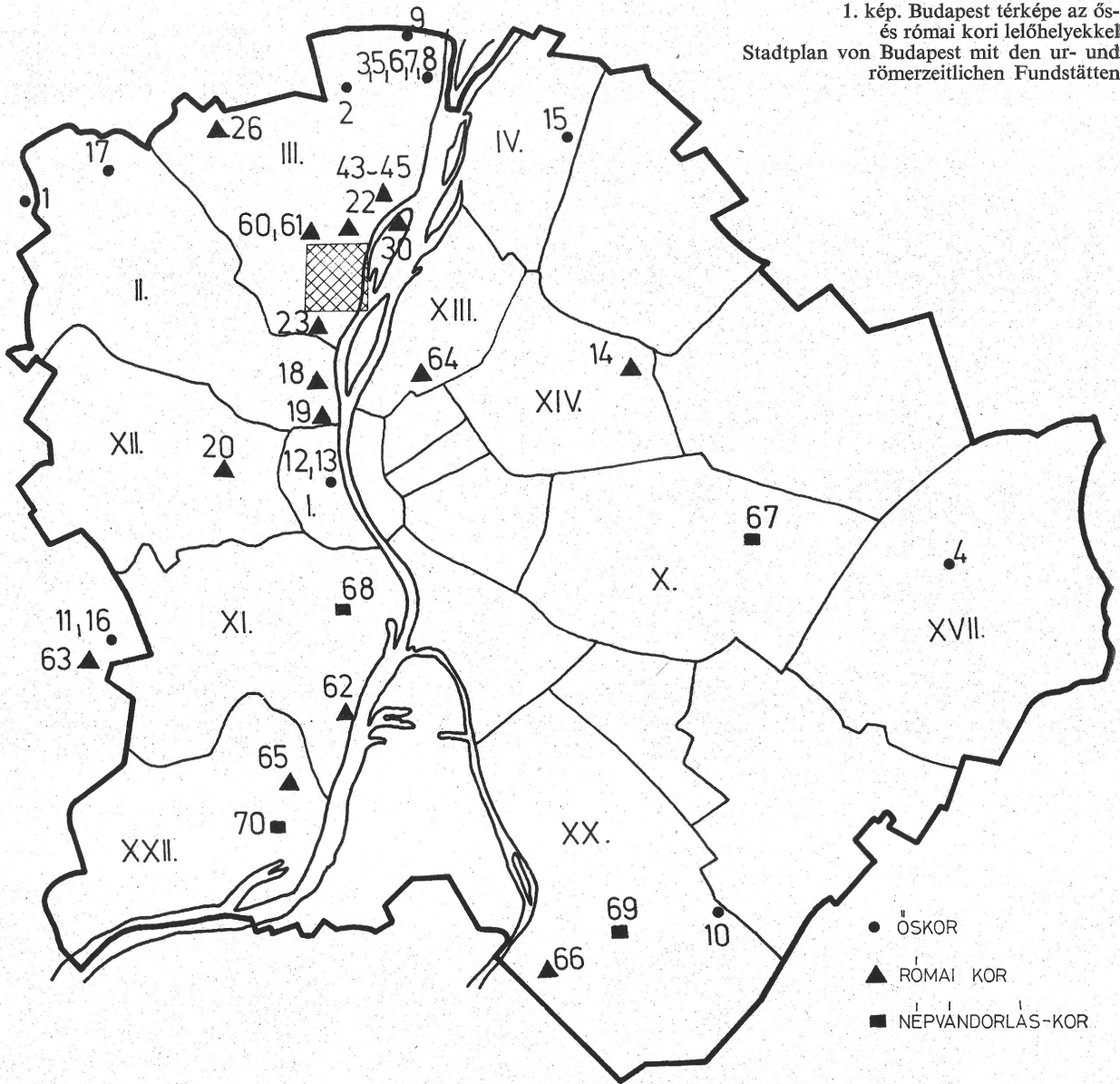
Kőszegi Frigyes

12. I. Dísz tér. 1968-ban kaptár alakú őskori beásás került elő. (1. középkor 2. sz.)

13. I. Színház utca. 1968-ban két középső bronzkori hamvasztásos, kőpakolásos urnasír került elő. (1. középkor 18. sz.)

14. XIV. (Zugló) Vízakna u. 41/b. 1967-ben családi ház építkezéseinek földmunkái bronzkori cserepeket és bronzbalta öntőmintáját hozták napvilágra. A szomszédos telken elvégzett leletmentéssel kiderít

1. kép. Budapest térképe az ősi és római kori lelőhelyekkel
 Stadtplan von Budapest mit den ur- und römerzeitlichen Fundstätten

tettük, hogy az egykori vizenyős ártérből kiemelkedő dombháton a késő bronzkori halomsíros kultúra ideiglenes jellegű telephelye feküdt.

Kőszegi Frigyes

15. IV. Káposztásmegyér-Pavilon. A BTM tervásatásai keretében 1969-ben próbaásatást végeztünk Káposztásmegyéren, a Pavilon nevű határrészben. A lelőhely a Mogyoródi patak mentén helyezkedik el, közvetlenül Dunakeszi határában. A feltárások egy késő bronzkori és egy szarmata település maradványait eredményezték. A földbe mélyesztett gödörlakások és az ezekből származó kerámia és állatcsont anyag mindkét korszakban a települések időszakos jellegére engednek következtetni.

Kőszegi Frigyes

16. Budaörs Vasútállomás. A Budapest határában feltárt római kori település közvetlen szomszédságában, a Hungarofrukt hűtőházának építkezéseit megelőző ásatási munkák többek között kora vaskori temető néhány sírját hozták napvilágra 1967-ben. A több méter átmérőjű kőkerítéssel övezett hamvasztásos sírokban a korszak legvégére keltezhető kerámia mellékletek voltak. Az ásatásnál jelen volt Hadházy Ába régész.

Kőszegi Frigyes

17. II. (Pesthidegkút) Dózsa György út. Vízcsőárok földmunkái során 1970-ben kora vaskori település maradványai bukkantak napvilágra, szemétdödrökkel, vékony kultúrréteggel, s egyelőre meg nem határozható korú kőfalazattal. A cserépanyag a kora vaskor második felére keltezi az Aranyárok mentén fekvő települést.

Kőszegi Frigyes

RÓMAI KOR

18. II. Frankel Leo utca 62. 1969 júniusában az ORFI Reuma-kórháza mellett kősírláda került elő. Két, már korábban megbolygatott váz feküdt benne. Mellékletei: 3 db illatszeres üveg, 1 borostyán-gyűrű. Ugyanerről a telekről már korábban is előkerültek II—III. századi sírkőtöredékek, kerámia töredékek s egy fémmázas korsó. Az ott dolgozók közlése szerint csontváz is került elő, de a leletkörülményeket nem lehetett megfigyelni, mivel a leletek nagy mélységből, gépi földmunka során kerültek elő.

Németh Margit

19. II. Gyorskocsi u. 25. számú ház belső udvarán, a talajszint alatti kb 120 cm mélyen egy római kori oltárkőnek vagy szoborbázisnak töredéke került elő 1966-ban. A téglalap alapú, alul domború karikákkal díszített kőhasáb három oldalán felirattöredék van.

Wellner István

20. II. Tusnádi u. 8. 1969 júniusában, az épülő társasház alagsorában kőlapokból összeállított sírláda került elő. A csontvázat az építetők szétszedték, közlésük szerint melléklete nem volt.

Németh Margit

21. III. Árpád fejedelem útja 108—110. 1967 november — 1968 július időszakban, több megszakítással, kutattunk az ide tervezett toronyház helyén. É—D irányú úttestet vágtak át római kori téglasírral. ÉÉNy—DDK irányú kőfal közelében (2×1,2 m méretű) kemence mutatkozott, alatta (30 cm sz.) cölöplyuk. Majd két csontváz került elő; fektetés: K—Ny, arcuk K felé nézett. A csontvázpár alatt kőfalas csatorna húzódott. Odébb K—Ny irányú kőfal darabját találtuk, majd megint téglakoporsós sírt; a váz arca ebben Ny felé nézett. A középkori vonatkozásokat Bertalan Vilmosné vizsgálta meg, a sírokat Kaba Melinda bontotta ki.

Szilágyi János

22. III. Benedek Elek utcai területen folytatott leletmentés 1966 és 1970. év között. 18920—922 hrsz-u telket 1966-ban kijelölték fűtőerőmű építése céljára. Tekintettel korábbi kutatási eredményekre a Budapesti Történeti Múzeum előzetes feltárás szükségét kötötte ki. Az itt folytatott leletmentő ásatás kapcsán 1967-ben 103; 1968-ban 97; 1970-ben 39 kora császárkori hamvasztásos és néhány csontváz asír került felszínre. A sírok változatos temetkezési rítust mutatnak, mellékletekben gazdag kerámia, üveg-és féMLELETEKkel kísérvE.

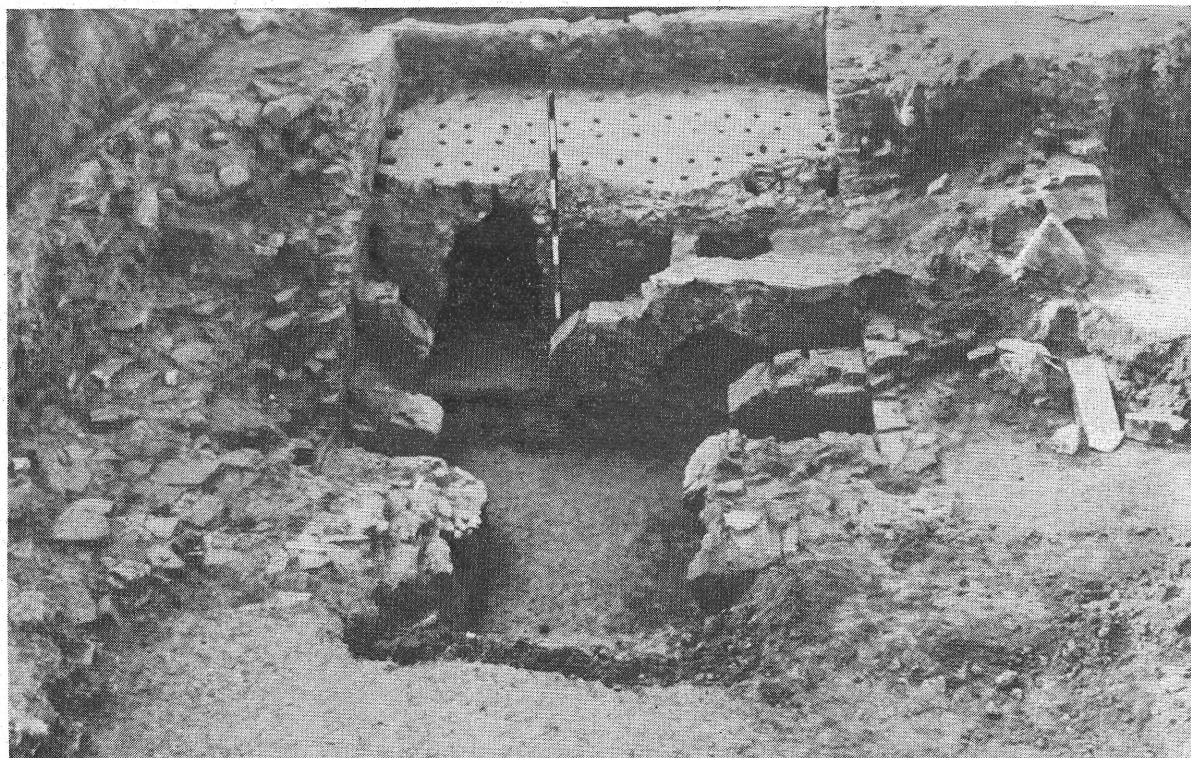
Kaba Melinda

23. III. Bécsi út 50. 1969 októberében kerti munka során vízvezetékcsatorna került elő a hozzá tartozó téglából épült kis vízelosztóval együtt.

Németh Margit

24. III. Bécsi út 122. szám alatt 1970-ben újabb ház alapozását kezdték meg. Ennek során előkerült egy ép állapotban megmaradt téglaegető kemence (2. kép). Nyugati fala a domboldalba volt bevágva, tüzelőnyílása keletre nézett. Oldalát két felől vastag átégett vörös anyagréteg támasztotta, mely a meleg megtartására szolgált. A szűk bejárati folyosó után kettős ívelésű borda osztotta két kamrára a tüzelőhelyiséget. A padozatot az agyagtéglákból falazott boltívek tartották, a boltívek között helyezkedtek el a melegáteresztő nyílások, melyek a meleg levegőt az agyagpadlóig vezették. Ezen a telken még egy összeomlott kemencét tártunk fel. A telep kiterjedésének megállapítása céljából a kutatások tovább folynak.

Parragi Györgyi

2. kép. III. Bécsi út 122. Római kori kemence
 III. Bez. Bécsi-Straße 122. Römerzeitlicher Backofen

25. III. Bécsi út 124—128. szám alatt 1967—1970-ben folyamatosan végeztünk leletmentést és ásatást. Ezek során a katonaváros egyik legnagyobb kiterjedésű kerámia- és téglagyártó műhelye került elő. A leletmentés során 5 kemencét tártunk fel, ezek részben téglá, részben kerámia égetésére szolgáltak. Az ásatási megfigyelések szerint először a kerámiagyártás indult meg, az I. sz. végén. Az előkerült mintatálapok, sigillata utánzatok alapján megállapíthatjuk, hogy a műhely a délgalliai sigillatákat utánozta, de termékei között megtaláljuk a helyi, kelta fazekasság hagyományait folytató edénytípusokat.

Az ipartelep Ny-i oldalán a raktárhelyiségek helyezkedtek el, s feltártunk egy több helyiséges lakóházat is, a lakóház és a műhely kora megegyezett. Az éremleletek alapján megállapíthatjuk, hogy a kerámiagyártás Vespasianustól Antoninus Pius koráig tartott; a téglagyártás a legio II. ad. letelepedése után indulhatott meg nagyobb ütemben. Mikor a kerámiagyártás megszűnt, a téglagyártás még tovább folytatódott ezen a területen, s a II. század első harmadától kizárólag csak téglagyártással foglalkoztak.

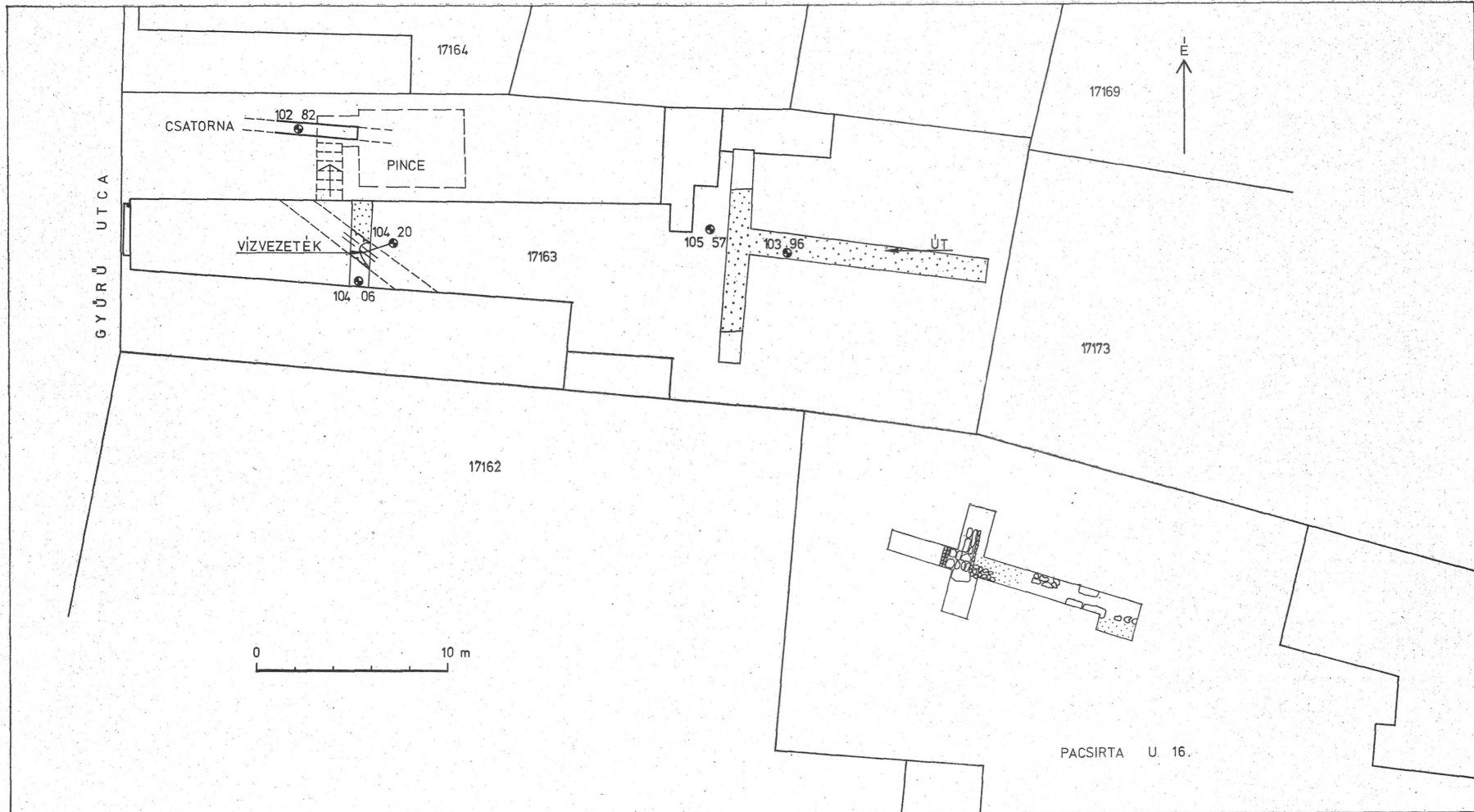
A területet vastagon borítja a téglatorrmelékkekből, faszén és pernye darabokból álló törmelék, mely nem egy helyen eléri a 2 méter vastagságot is. A kemencék ép állapota arra enged következtetni, hogy ezt a területet egyszerre hagyhatták fel. A téglagyártáshoz szükséges nagy mennyiségű vizet szállító csatorna jelentős szakaszát tártuk fel. A csatorna ép állapotban maradt meg.

Parragi Györgyi

26. III. Csúcshegy-Solymárvölgy. 1968-ban a III. kerületi Solymárvölgyben, az Országos Fajta és Termeléséstechnikai Kutató Intézet mintakertészetében leletmentést végeztünk. A terület Ny-i részén, a már ismert csúcshegyi villától DK-i irányban kb. 300 m távolságban i. sz. I. századi bennszülött telepnyomokra bukkantunk. A leletmentés során két lakógödrt tártunk fel. Ugyanerről a telekről egy eraviszkusz, kocsijelenetet ábrázoló sírkő is előkerült.

Németh Margit—Szirmai Krisztina

27. III. Dévai Bíró Mátyás tér. Csatornázás, s egyéb kábelfektetési munkák során a téren több helyen sikerült rögzítenünk egy É—D-i irányban haladó úttestet, mely valószínűleg az amfiteátrumtól indulhatott. Az úttest 8 m széles, sárga kőzúzalék az alapozása. Több helyen kemence nyomait rögzíthettük,

3. kép. III. Gyűrű u. 5. Az 1970. évi ásatás helyszínrajza
 III. Bez. Gyűrű-Gasse 5. Situationsplan der Ausgrabung im Jahre 1970

a kísérő kerámia anyag az I. század végére, a II. század elejére keltezhető, köztük benyomott díszű darabok is előfordulnak. (1970)

Parragi Györgyi

28. III. Föld utca 42—46. 1970 októberében a Főv. Csát. Művek gépi erővel történt munkálatai közben a III. Föld utca D-i oldalán — a San Marco és a Zápor utca közti szakaszon 250—300 cm mélységből az alábbi apró leletek kerültek elő: 2 db üvegedény alj és oldal töredékei, továbbá két db nagy és kisbronz. (Vespasianus, Caracalla, I. Valentinianus, I. Constantinus).

Szirmai Krisztina

29. III. Gyűrű utca 5. A Pacsirta utca 16. sz. alatt jelentkezett római kori úttest hitelesítésére az ezen a telken húzott kutatóárokban, 103,96 m tf. magasságban egy másik, nyilván nyugat—keleti irányú római kori utat találtam. Az úttest szélessége 8 m.

A Gyűrű utca 5. sz. épület pincéjében megtaláltam annak a kelet felé lejtő római kori kőcsatornának egy szakaszát, melynek jóval keletebbre eső részét még az 1940-es évek elején Szilágyi János fedezte fel. A Gyűrű utcában talált csatorna 1,2 m magas mészkő lapokból áll, szélessége 0,8 m, alja jól cementált nagyméretű mészkőlapokból áll. A pince nyugati szakaszán a csatorna 7 m hosszan követhető; itt nagyméretű mészkőlapok borítják. A csatornafenek tengersizintfeletti magassága 101,59 m, fedlapjának felső része 102,82 m.

A Gyűrű utca 5. számú épület udvarán vont észak—déli kutatóárokban, 0,3 m mélységben egy északnyugat—délkelet irányú mészhabarcsos kőpakolás jelentkezett. A látszólagos fal 1,2 m széles; habarcsában és körülötte római kori edénytöredékek voltak. A falat átmetszve, benne egy római kori kettős cserépcső vezetékét találtunk. A vízvezetéket foglaló római kori falazat 4 m mélységben, egy terrazzoval burkolt szinten nyugszik. E terrazzónak tengersizintfeletti magassága 104,06 m. A vízvezeték körül, annak korát egyértelműen hitelesítve, csak római kori leletek voltak. (3—4. kép)

Zolnay László

30. III. Hajógyári sziget, Óbudai hajógyár. 1970-ben a sólya mellett 3 pontot kellett mutatnunk a gyár vezetőségének, ahol (a helytartói villa falmaradványainak megrongálása nélkül) kandelábertartó oszlopokat állíthatnak fel. Kitűnt, hogy a római kori villapalota DK-i sarka terében merült fel ez a kívánság. Újabb faldarabokat és terrazzópadozatrészeket ismerhettünk meg.

Szilágyi János

31. III. Kerék utca 14. 1969-ben folytattuk az előző évben leletmentés során meghatározott középkori útréteg kutatását. A kelet—nyugati út további szakaszát kívántuk meghatározni az elbontott ház kertjének nyugati szélén. Az ásás során a két szelvényben megkaptuk az újkori réteg alatt a mai szinttől számított 1 m körüli mélységben a római kori utat. Az út felső rétegeinek azonban csak 20—25 cm-es feltjai maradtak meg, mert az újkori temető sírjaival elvágták, illetve 150—170 cm mélységig megbolygatták. Az újkori

4. kép. III. Gyűrű u. 5. Kétcsövű római kori vízvezeték
III. Bez. Gyűrű-Gasse 5. Zweiröhrige Wasserleitung aus der Römerzeit

bolygatás miatt sajnos középkori réteget nem tudtunk meghatározni. A római kori út alatt egy III. századi oszlopos épület egyik in situ oszloplábazatát találtuk meg. Az útréteg alatt a II. szelvényben korábbi római kori építmény kiszedett falait és fehér, illetve vörös színű terrazzópadlójának maradványát határoztuk meg. Ez alatt az épület alatt egy korábbi római kori települési réteg húzódik.

Bertalan Vilmosné

32. III. Kerék, Kórház, Raktár, László utcák és a Szentendrei út által határolt területen építendő szalagházak helyén 1968 tavaszán volt alkalmunk kutatóárkok húzására. Előkerültek kőkupacok, kőfalcsomók, római kori ároknyomok mint a legiói erőd Ny-i kapuja, valamint Ny-i és É-i védőfalának, illetve elő- és visszaugró tornyai faldarabjainak a nyomai; összefüggésük tisztázása még további feltárások feladata. A Ny-i kapuból kivezető műút egy darabon jó fenntartásban mutatkozott. Sok kőgolyó előkerülése is a védelmi rendszerre utal. Az erőd belsejében több úttest nyomai jelentkeztek. Az egyik árok-kontúrvég betöltéséből keltező (Flavius-kori) kerámia került elő.

Szilágyi János

33. III. Kiscelli utca 8. 1968 augusztusában a Kiscelli u. 8. sz. ház telkén, a ház lebontása után végzett ásítás során a Táborvárosi Múzeum romkertjében bemutatott római kori épülethez tartozó további helyiségek kerültek elő: a nagy kőlapokkal kövezett udvar keleti fele és egy hypocaustummal ellátott helyiség, ahol a fűtést többször is megújították. Az épületmaradványok az i. sz. II—III. századból származnak. Az udvarrész északi oldalán vastag, ÉNy—DK-i irányú vízvezetékfal került elő, az épület egyik — már lebontott — helyisége fölött. Az udvarrészben és a fűtőtérben három, melléklet nélküli sírt tártunk fel.

Németh Margit

34. III. Kórház utca. 1969 februárjában a III. Kórház utcától északra, a Szentendrei úttól nyugatra fekvő építési területen egy É—D-i irányú szennyvízvezető árok déli végében 3,5 m mélységben kövezett útréteg maradványa mutatkozott 8,5 m hosszúságban. Az út iránya nagyjából É—D-i volt. Ugyanebben az árokban, a kövezéstől északra két párhuzamos, egymástól 55 cm távolságra levő 50—50 cm vastag falszakasz jelentkezett, az úttal azonos mélységben. Leletanyag nem került elő.

Németh Margit

35. III. Korvin Ottó utca és Szőlő utca közötti terület. A Selmeci és Kiscelli utca közötti területen (Szőlő utca és Korvin Ottó utcával határolva) a közművesítésekkel kapcsolatban húzott K—Ny-i árokban a mai szint alatt 60—70 cm mélységben egy 10 m körüli széles átvágott útréteget figyelhetünk meg. Az útréteg vastagsága, réteges felépítése és a metszetekből kiszedett kerámia alapján az É—D-i irányú utat római korinak véljük. Az út felett újkori feltöltési réteg húzódik.

Bertalan Vilmosné

36. III. Meggyfa utca 19. számú házzal szemben, a Hercules-villa romkertjének északi szélénél, a kerítés alábetonozása, illetve az új csatornaárok kiásásakor 1966 október-novemberében egy falsarok, valamint egy köves, sóderos járszint került felszínre, továbbá kőfal és terrazzópadló maradványok.

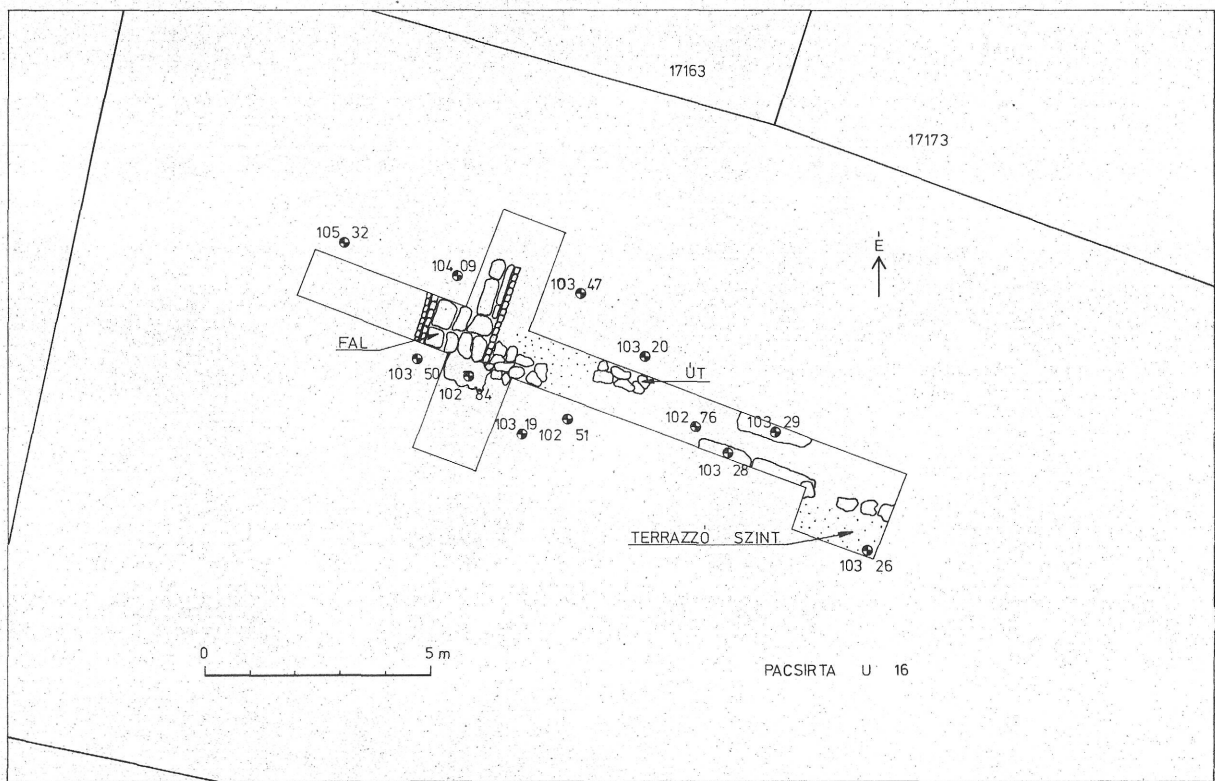
Wellner István

37. III. Meggyfa utca. A Hercules-villa romkertjének északi szélénél, a lebontott felvonulási épület keleti végénél 1967-ben kettős apszisos záródású, terrazzópadlós helyiség került napvilágra. A terrazzo az oldalfalakon is folytatódik, ezért a helyiség feltételezhetően fürdőmedence volt, valószínűleg a villaépület frigidariuma. A közvetlen szomszédságában levő, ökölvívókat ábrázoló mozaikpadlós szoba ezek szerint a fürdőrészleg vetközhelyisége volt.

Wellner István

38. III. Meggyfa utca és Szentendrei út sarkán, a délkeleti járdasaroknál, 1968-ban gázcsőfektetésnél két, tegulákból összerakott sírt találtak, kb. 2 m-rel a mai járdaszint alatt. Kierkezésemkor mindkettő már szét volt dűlve; bemondás szerint a fej kb. északnak, a lábak délnek helyezkedtek el.

Wellner István

5. kép. III. Pacsirta u. 16. Az 1970. évi ásátás helyszínrajza
 III. Bez. Pacsirta-Gasse 16. Situationsplan der Ausgrabung im Jahre 1970

39. III. Pacsirta utca 16. Az 1970. szeptember 23-tól október 9-ig végzett középkori kutatások során a telek nyugati udvarán egy nyugat—keleti irányú, 14 m hosszú, 1,1 m széles, helyenként 5 m mély kutatóárkot alakítottam ki. Az árok középső és keleti szakaszán — az ott előkerült falmaradványok tisztázására szolgáló — 5,5 m, illetve 2,2 m széles, észak—déli irányú kutatóárkot vontam. A hosszárók középső szakaszán egy 1,4 m vastag kőfalat találtam. A fal homokkövekből áll, szélei szépen faragott nagyméretű kvádekből. A kísérő leletanyag római kori téglá- tetőfedőtégla és edénytöredékből áll. A lábazat feletti felmenő falból mindössze 0,8 méternyi szakasz maradt meg. 2,2—2,6 m mélység között egy megrongálódott járósíntre — esetleg római kori útmaradványra — lehet következtetni. Az észak—déli irányba futó, igen szép megmunkálású fal a mélyebb szakaszon — ahol épebben megmaradt — 1,5—1,7 m vastagságúra szé-

6. kép. III. Pacsirta u. 16. A légiós tábor déli kapujának maradványa
 III. Bez. Pacsirta-Gasse 16. Reste des südlichen Tores des Legionslagers

lesedik. A falazat nyugati oldalán átlag 2,2 m mélységben római kori pusztulásréteg jelentkezik: az az építmény — kapu —, amelynek ez az észak—déli irányú falmaradvány tartozéka, tetőtéglákkal fedett épület volt. (3, 5—6. kép)

Az ároknak a faltól keletre eső részén római kori leletekkel datált útmaradvány, az árok keleti végében újabb kőépület maradványai jelentkeznek.

Az 1970. október 1-én Sz. Póczy Klára és Nagy Tibor részvételével tartott helyszíni szemle után kialakult az a nézet, hogy a hosszárokból megtalált nyugat—keleti irányú falcsont a római kori légiótábor fala.

Zolnay László

40. III. Raktár utca 39—41. számú házak udvarán, a Kunigunda utca 6. számú házzal szemben kőlapokból összeállított késő római sír került elő 1966-ban. Tájolása fejjel dél—délnyugat felé. A csontváz jobb vállánál hagymafejes fibula, lábfeje közt üvegedény, jobb lábszára mellett kerek üvegtálka és kúp alakú üvegphár volt. A sír fenekét négy darab tegula alkotta, melyeknek peremét levésték.

Wellner István

41. III. Raktár utca. 1969 áprilisában a III. Raktár utcától délre, az egykori Kerék utcától nyugatra levő építési területen egy K—Ny-i irányú távfűtési árokban 3 m mélységben, a bolygatatlan, agyagos talajban 1—3 m hosszú, nagyjából ovális beásások mutatkoztak, faszenes maradványokkal. Ugyanebben az árokban, a régi Kerék utca vonalában 80—90 cm mélységben több rétegű, 7,5 m széles útréteg metszete jelentkezett. Az út észak—déli irányú volt. Leletanyag nem került elő.

Németh Margit

42. III. Raktár u. (1970) A XII/b számú új lakóépület É-i oldalán, a járdatest mellett, kábelfektetésnél III. századi kőépület egyik légfűtéssel ellátott helyiségét vágták át.

Nagy Tibor

43. III. Szentendrei u. 139. Aquincum Polgárváros. 1966-ban a HÉV vonalától Ny-ra húzódó mezőn, a római település korszerű perióduskutatására adódott lehetőség. Az ásatást a D-i városfal nyomvonalánál kezdtük el. A feltárás alkalmával a falnak már csak a kiszedett teknőjét dokumentálhattuk. A városfaltól É-ra egy K—Ny-i irányú, lapburkolattal borított úttest maradványait s az utcát szegélyező épületrészek alapjait találtuk. Három kőépület felső padlószintjét bontottuk ki. A kora császárkori építési periódusokat egyelőre egyetlen ásatási felületben figyeltük meg.

1967-ben a D-i városfal belső oldalán, mintegy 100×30 m-es felületen a perióduskutatásra helyeztük a hangsúlyt. Megállapítottuk, hogy a 4 főbb építkezési korszak rétegződött egymásra. A kőépítkezések közül a legfelső a IV. század elejére tehető, ezt a mélyszántással feldúlták. A feltárás során Severus-kori periódus épületmaradványai alakultak ki. Ez alatt a Hadrianus-kori s az I. század végére tehető falalpokokat csak kisebb szakaszokon kíséreltük figyelemmel.

Az előző évben kőlapokkal burkolt út szegélyét tártuk fel. Ebben az évben teljes szélességében kibontottuk és K—Ny-i irányban 40 m hosszan szabaddá tettük az úttestet. Majd mintegy 90 m-es szakaszon feltártuk egy É—D-i irányú keskenyebb utca maradványait, amelyet csatorna szegélyezett. A két utca kereszteződésénél 4 nagyobb épület helyiségeit bontottuk ki a földtakaró alól, kettőben üzlethelyiségek nyíltak az utcáról.

1968-ban a Polgárvárosban a főutcát szegélyező épületek perióduskutatásával s az insularendszer meghatározásával párhuzamosan, megkezdtük a városfal feltárását a D-i és Ny-i oldalon. A múlt század végén egyszer már kiásott, de pontosan nem rögzített kör alakú DNy-i saroktornyot azonosítottuk, a tornyot feltártuk, majd attól É-ra és K-re 2—2 négyzetes alakú védőtornyot bontottunk ki. Az utóbbiak alapozása épségben megmaradt, a tornyokat összekötő falszakaszok kőanyagát azonban — a megvizsgált helyeken szinte mindenhol — az alapokig elhordták. Megfigyelhetjük és rögzíthetjük a városfal teljes rendszerét, a városfal és védőtornyok méreteit, építési technikáját, a falat kísérő utat, a falat belülről szegélyező körüljáró töltés szerkezetét, valamint a városfallal párhuzamosan futó első házbor beépítésvonalát. 1969-ben a romkonzerválások az „F” u-tól K-re húzódó épülettömbben alaprajzi tisztázásokat igényeltek. Az új feltárások

7. kép. III. Szentendrei út 139. Aquincum, Polgárváros. Szentély maradványa
III. Bez. Szentendrei Straße 139. Aquincum, Zivilstadt. Reste eines Heiligtums

arra figyelmeztettek, hogy a szóban forgó területen a II. század elején építkeztek először, akkor műhely állt itt kúttal és tabernákkal. A IV. század elejéig még két ízben került sor alapvető átépítésekre, s ezen belül többszöri toldozgatásra. A III. században ide is középület került, a környéket csak ekkor közművesítették. Az új épület két helyiségének megújított padlóját egy korábbi falminta 50—60 cm vastag rétegű vakolat töredékével fedték. Az épületsoportot D felől lezáró K—Ny-i irányú utcát — kb. 30 m hosszban — teljesen szabaddá tettük. A kőlapokkal burkolt úttestet csatorna szegélyezte, fedlapjait járdának használták, mellette még eredeti helyükön voltak a kerékvetők.

1970-ben a Polgárváros amfiteátrumában végeztünk kutatásokat. Megállapítottuk, hogy a III. században az amfiteátrumot átépítették, díszpáhollyal és új feljárókkal látták el.

Sz. Póczy Klára—Hajnóczy Gyula

44. III. Szentendrei út 139. Aquincum Polgárváros. Az úgynevezett basilica K-i szomszédságában, a régi kőkoporsó sor mentén (a decumanus utcától É-ra) 1966 júniusában és 1967 nyarán végeztünk periódusvizsgáló és alaprajzkiegészítő feltárást (Kuzsinszky B-nál: XXVI—XXVII). A modern jegyárusító fülke közelében bennszülött-jellegű szentély, mellette magában álló csarnoképület, tovább több medencés nymphaeum alapfalmaradványai alakultak ki. A kb. 24 m²-nyi (négyyszögű) szentélycellához L alakú folyosóudvar vezetett. A cella 3 oldalán maradtak meg talapzatok, szobrok tartására. A szentély egyik sarkánál tüzelőhely rétege mutatkozott. D-i szomszédságában lakóház (:XXVI) helyiségeit tisztázhattuk, alighanem C. Jul. Val. . . . császári testőrségi veterán tulajdonát, akinek a végelbocsátó bronzlevele itt került elő (Bud. Rég. 7. 1900. 167). A díszkút 235 cm széles lehetett, rétege alatt korábban vöröses terrazzópadozatos építmény nyomait találtuk meg (keltező lelet: Domitianus verdefényes as-a). A magában álló csarnok egyházközségi vagy magistratusi gyűléshely lehetett. A nymphaeum-tól K-re fémolvasztó tüzelőhelyei, ólomolvadéka stb. mutatkoztak. (7. kép)

Szilágyi János

45. III. Szentendrei út 139. (1970) Az aquincumi polgár városban, az úgynevezett Basilica területén, az É-i kőlapos nagy udvartér Ny-i oldalán III. századi falpilléres helyiségsort tártunk fel. A II. századi mélyebb rétegekből aránylag sok, díszes és házi kerámia, vaseszköz került elő.

Nagy Tibor

46. III. Szentendrei út és Matróz utca sarkánál, a Matróz utca úttestének közepén, kb 2,80 m mélyen az úttest alatt postai kábelfektetésnél, 1968-ban három római kori oltárkövet találtak. Az egyiket Silvanus Conservator-nak szentelték, a másikon S D betű volt, a harmadik felirat nélküli.

Wellner István

47. III. Szél u. 32. számú ház mögötti kertben, 1970. április folyamán az óbudai szanálást megelőző munkák keretében feltárást végeztünk. Egy nagyobb, római kori kőépület 5 terrazzópadlós helyiségének, valamint egy lekövezett udvarnak részlete került felszínre. Az egyik szoba padlófűtéses, egy másik fűtőcsatornás volt. A helyiségekben kevés falfestménytöredék és II—III. századi kerámia jött elő. A főépülettől északra és délre további épületnyomokat találtunk.

Wellner István

48. III. Szőlő utca 57. szám melletti üres telken kutatást végeztünk, több kutatóárkot húztunk. Előkerült egy ÉK-i irányban haladó, támpillérekkel megerősített fal, melyet 12 m hosszúságban bontottunk ki. A lebontott fal tetején Ny—K-i tájolással eltemetett csontváz feküdt, melléklet, dróthuzalból készült fülbevaló. Ettől délre két párhuzamosan eltemetett csontvázat találtunk, az egyik mellett késő római időkre utaló övgarnitúrával (1964).

Parragi Györgyi

49. III. Szőlő utca 62. szám alatti Nevelőotthon kertjében, téglalapokból összeállított téglasír került elő. A sír Ny—K-i tájolással volt eltemetve. Benne gyermek csontváz, nyújtott helyzetben. Melléklet egy kisméretű, agyagszínű, foltos vörös festésű korsó (1964).

Parragi Györgyi

50. III. Szőlőkert utca 8. (17.193 hrsz.) 1970. szeptember 15—szeptember 22. között avégett, hogy a középkori Óbuda nyugati városatárait keressük — a telek délnyugati részén 21 m hosszú 1,1 m széles s végül 2,4 m mélységig kiásott kutatóárkot vontam. Az ároknak nyugati szakaszán egy 3,2 m vastagságú, agyagba rakott, homokkövekből felrakott hatalmas falazat jelentkezik. Iránya — nagyjából — É—D-i tengelyben helyezkedik el. A fal elbontott koronája a jelenlegi talajszint alatt 1 m mélységben jelentkezik; 2,5 m mélységben pedig mindkét oldalán elérjük alapozása alját is. Leletanyag: egészen 2,2—2,4-ig kevés újkori kerámiával — edénytöredékek, cseréppipa — kevert római kori téglák, tetőtégla töredékek, minimális mennyiségű római kori háztartási kerámia.

Zolnay László

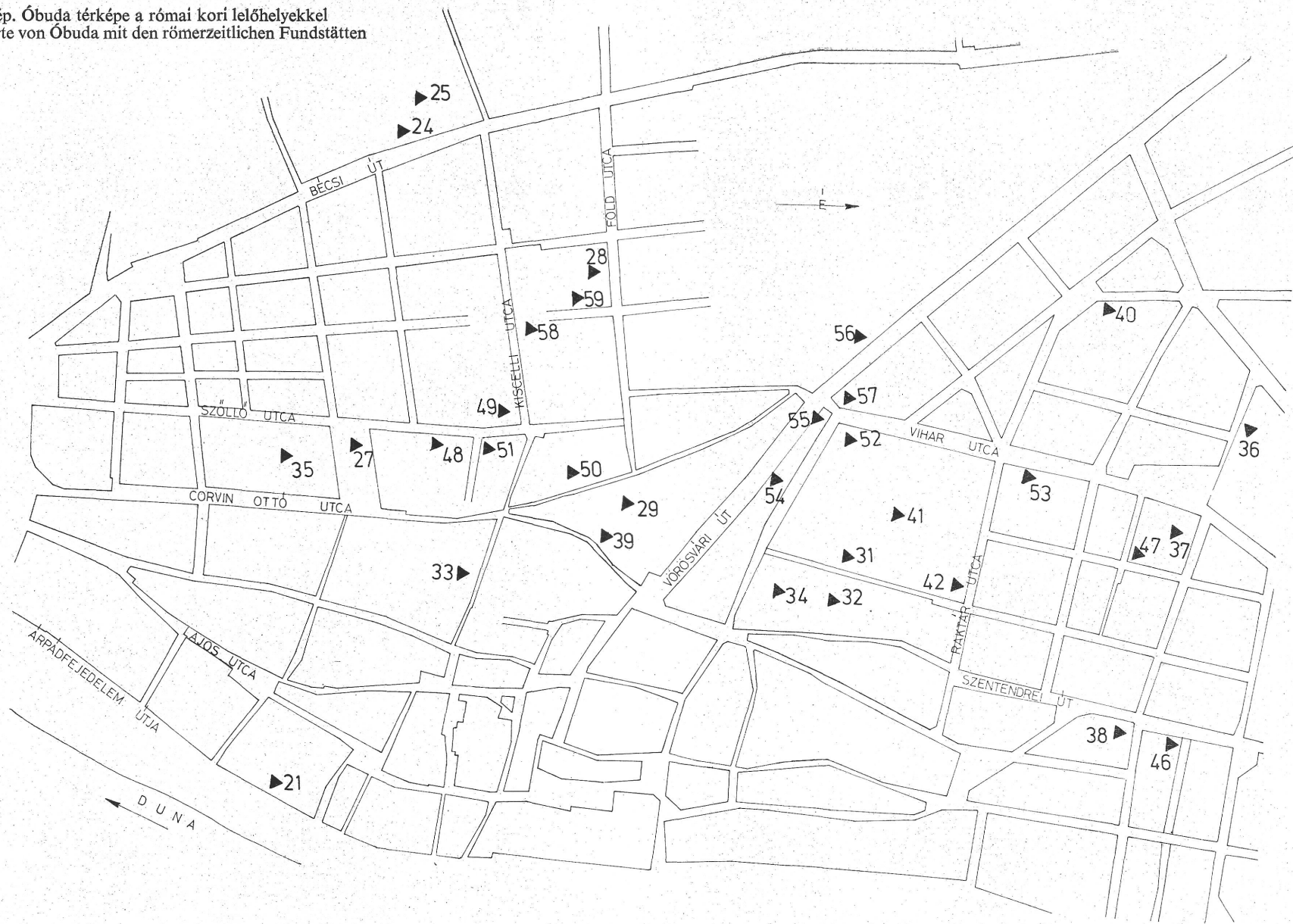
51. III. Szőlőköz 2. (1970) Az itt folytatott ásatás során előkerült a Szőlő u. 57 szám alatt feltárt fal folytatása. A fal ÉK-i irányú. A fal alapozási szintjén előkerült egy lovas avar sír. A fal két oldalán egymáson több szintben helyezkedtek el a sírok, melyek a IV. század elejétől az V. század közepéig keltezhetők.

Parragi Györgyi

52. III. Vihar utca (1969). A távfűtési árok Vihar utcai szakaszánál, mely a mai úttest közepén É—D-i irányban húzódik, a Verőfény utcától déli irányba húzódó útréteget figyeltünk meg. Az útréteg meghatározására az eredeti távfűtési árok keleti oldalán egy kisméretű szelvényt nyitottunk. A munka során az újkori feltöltési rétegek alatt 90 cm — 1 m körüli mélységben megkaptuk az útréteget. Az útréteg átvágásánál a felső rétegből V. századi kerámiát, az alsó rétegekből II. századi kerámiát vettünk ki. Az alsó útréteg a szürkés-fekete, aránylag kevés törmelékkel kevert földrétegen húzódik. Az útréteg vastagsága az átvágott szakasznál 140 cm volt.

Bertalan Vilmosné — Németh Margit

8. kép. Óbuda térképe a római kori lelőhelyekkel
Karte von Óbuda mit den römerzeitlichen Fundstätten

53. III. Vihar utca 7. (Raktár utca sarok), 1970-ben az óbudai szanálást megelőzően a lakóháztól keletre eső telken egy K—Ny-i irányú, 13 × 1 m-es árkot húztunk. 5 db nagyjából K—Ny-i tájolású, római kori tegulákból összerakott, feldúlt, melléklet nélküli sírt tártunk fel. Valószínűleg az ún. Raktár u-i késő-római temetőhöz tartoztak.

Wellner István

54. III. Vörösvári út 29 — Kórház u. 48. 1966 szeptemberében végeztünk itt, a tervezett toronyház helyén preventív kutatást. É—D irányú csatorna kőfalmaradványai mutatkoztak (keltezés: fekete, benyomott díszítésű Resatus-cserép), odébb fémöntő kemence vassalaktömege. A kemenceomladék metszete csónakidom, közel 1 m szélességben.

Szilágyi János

55. III. Vörösvári út 41. számú üres telken 1966-ban végzett szondázó jellegű — Óbuda szanáláshoz kapcsolódó leletmentésünk során — kőlapokkal bélelt csatornát és egy nagyméretű helyiség részeit tártuk fel. A kevés kísérő lelet az objektumot i. sz. II—III. század fordulójára keltezi.

Kaba Melinda

56. III. Vörösvári út 62. szám előtt, az úttest felbontásánál, 1968-ban római kori fal és terrazzó-padló maradványa került napfényre.

Wellner István

57. III. Vörösvári út — Vihar utca sarok. 1969-ben a Vörösvári út és Vihar utca sarkán az Út és Vasút-építő Vállalat földmunkálatai közben egy É—D-i irányú római utat vágtak át. Az úttest legfelső sóderes rétege a jelenlegi felszín alatt 48—50 cm-re jelentkezett. A több réteges út vastagsága: 1,30 m. A Vörösvári út D-i oldalánál, a III. Solymári utcában a csatornázási munkálatok közben az árok mindkét metszetében megkaptuk a római úttest szélességét: 8,40 m. Korhatározó leletanyag nem került elő.

Szirmai Krisztina

58. III. Zápor utca 61. 1966. július 26. — augusztus 23. között, Óbuda szanálási tervével kapcsolatos ásítás során a fenti telek és az úttest között egy 18 m hosszú és 2 m széles, a Zápor utca tengelyével párhuzamos kutatóárkot húztunk. Átvágtunk egy késő római úttestet, feltártuk egy lesározott padlójú helyiség nyugati sarkát és 6 m hosszúságban egy É—D-i irányú csatornát. A csatorna alja kőlapokból készült, oldalfalai egy méteren felüli magasságig maradtak meg. A kísérő leletanyag II—III. századi kerámia, aránylag sok üvegtörmelék, valamint nagy mennyiségű épület omladék volt, tegula és falfestménytöredékekkel.

Wellner István

59. III. Zápor utca 66—68. (1968) A Hőerőmű építésénél korábban nem bolygatott, sima, felirat nélküli nagyméretű kőszarkofág került elő. A sarok- és középakrotéionos tető leemelése után fiatal nő nyújtott vázát találtuk a sírládában, fejjel É-nak fektetve. A mellékletek alapján a temetkezés a III. század második felére tehető.

Nagy Tibor

60. III. Zay utcában, a Textilértékesítő Vállalat raktártelepén, a központi kazánház és a telek északi kerítése között, lámpaoszlop elhelyezésekor 1968-ban, egy Attis-szobor töredéke került felszínre. A szobornak feje és alsó lábszára hiányzik. Finomszemcsés, kemény mészkőből faragott, jó provinciális munka.

Ugyanezen a telken, de a kazánháznak túlsó oldalánál, Somorján Sándor TMK vezető közlése szerint két római kori sír került elő földmunkák során. Az egyikben egy ép, félgömb alakú üvegtálat találtak, melyet be is szolgáltatnak.

Wellner István

61. III. Zay utca és Kunigunda utca sarkánál, a Textilértékesítő Vállalat telepén, az előző évben itt talált Attis-szobor lelhelyénél 1969-ben hitelesítő ásást végeztünk. A kerítésfallal párhuzamos, nagyjából

észak-északkelet, dél-délnyugat irányú kutatóárokából egy sírtábla töredéke került elő. (Félköríves záródású fülke része, a határoló, teltleves fejezetű pillérrel.) Tovább északra, az árok teljes szélességében és 455 cm hosszúságban egy kőépítményt találtunk. A kőépítmény 140 cm magasságig maradt meg, szélessége több mint másfél méter, de további kikutatására nem volt lehetőségünk. Az egyes kutatóároktól nyugatra egy kiégetett sírhelyet találtunk, melyből három vasszög és egy egylángú agyagmécses került elő. Csont nem volt.

Wellner István

62. XI. Albertfalva, Hunyadi János út (1966). Az albertfalvai katonai tábortól Ny-ra, a vicus területén, az 1951-ben feltárt Hilarus-műhely D-i szomszédságában leletmentést végeztünk a Budafoki útról az albertfalvai felüljáróhoz vezető autót út építését megelőzően. A vicus Ny-i szélének megfelelő sávban kétrétegű telepmaradványok kerültek napvilágra. Az alsó települési szintet Traianus-Hadrianus uralkodása idejétől a Marcus-féle háborúk idejéig használták. A II. század végén kialakított felső települési szinthez kőfalas épületek tartoztak. Használatuk a III. század középső évtizedeinél későbbi időben már nem követhető.

Nagy Tibor

63. XI. Budaörs. 1968-ban Budaörsön, a vasútállomástól D-re, a Hungarofruct területén, a hűtőház műhelyének alapozásánál, az É—D-i irányú árokból 50 cm mélységből 2 db téglaszínű korsó, vaslemeztöredék benne maradt szöggel, mécses és szürke, szemcsés házikeramia töredékek, továbbá szórványosan elszenesedett csontmaradványok kerültek elő.

Szirmai Krisztina

64. XIII. Lehel út 11. 1970 februárjában a Gyógyszeripari Egyesülés székháza udvarrészén műhelyátalakítás közben az alapozásnál 60—100 cm mélységből másodlagos lelőhelyű római sírkőtöredék került elő. Ábrázolása: szőlőindás keretben Attis alakokkal lupa capitolina az ikrekkel.

Szirmai Krisztina

65. XXII. Leányka út (1970). Az új lakótelep egyik lakóépületének alapozásánál 3 késő LT D-korú edényegető kemencét vágtak át. A kemencék a Budapest területén Tabán-Gellérthegyről, Békásmegyerről jól ismert körte alakú formát mutatták, kettéosztott tüzelőtérrel. A kemencékből, részben a megmaradt rostélyok feletti égető térből, alávágott peremű szürke talak, fazekak, poharak darabjait szedtük ki.

Nagy Tibor

66. XX. (Soroksár) Ócsai út. Az Ócsai úti 17 km-kőnél, az út DNY-i oldalán, 1969-ben az Erdei Termék Vállalat gépi erővel kb. 1800 m²-es területet gyalultatott le homokbányászás céljából, kb. 1—1,5 m mélységben. A földmunka III. századi szarmata temetőt és III—IV. századi telepet pusztított el. A felszínen maradt, összetört csontok alapján csupán két, egymáshoz közel fekvő sír helyét sikerült hitelesíteni. Mindkettő DNY—ÉK-i irányítású, nyújtott csontvázas női temetkezés volt. A telep elhordott hulladéködreinek aljából kézzel formált és korongolt edénytöredékeket gyűjthettünk be.

Nagy Margit

NÉPVÁNDORLÁS KOR

67. X. Keresztúri út 162. 1969 március 14-én dr. Noszky Jenőné bejelentésére helyszíni szemlére került sor a Fővárosi Kertészeti Vállalat 1. sz. Termesztő Telepén. A bejelentés szerint március 12-én a Rákospatakban a Kertészeti Vállalathoz tartozó szakaszánál, a patakmeder szabályozási munkálatai alkalmával az eredeti medertől 6—8 m-re készített ideiglenes meder É-i falában D—É-i irányítású, csontvázas sírt találtak. A vázból csupán a medence és a lábak csontjai maradtak eredeti helyükön; a felső test csontjai a laza homokkal együtt leszakadtak és a meder alján szétszóródva heverték. A sír mellékletei is a leszakadt part homokjából kerültek elő (csavart aranytorques, ezüstlemez borított bronzfibula és besimított díszítésű agyagkorsó). A sír környékét április folyamán gépi erővel vizsgáltuk át, de a IV. század végére keltezhető temetkezés magányosnak bizonyult.

Nagy Margit

68. XI. Petzvál J. u. 110. A Fehérvári úti 149—155 sz. Szakmunkásképző Intézet építésénél 1960-ban nagyobb avar temető 11 sírja került elő. 1968-ban az Intézettel ÉNy-i irányban szomszédos telken leletmentő ásatást végeztünk azzal a céllal, hogy a temető kiterjedését — legalábbis részlegesen — megállapíthassuk. Az ásatás során 16 késő avar kori sírt tártunk fel és É-i irányban sikerült elérnünk a temető szélső sírjait is. A sírok Ny—K-i irányításúak, szinte kivétel nélkül bolygatottak és kiraboltak voltak. A halottakat téglalap alakú sírgödörben, 180—200 cm mélységben temették el. Többségük vékony falú deszkakoporsóban feküdt. A férfi sírokból tarsolykészletek, ólom- és bronzveretek, a női sírokból gyöngyök, bronzcsengő, tojáshej és vaseszközök kerültek elő.

1969-ben folytattuk a Fehérvári úti avar temető ÉNy-i, Petzvál u. felé eső oldalának feltárását. Újabb 18 sír került elő, s ezzel az 1960-ban és az 1968-ban feltárt sírokkal együtt a temető sírszáma 45-re emelkedett. A beépítetlen területen elértük a temető ÉNy-i szélének egy szakaszát.

Nagy Margit

69. XX. (Soroksár) Vörös Október MGTSZ. A soroksári Vörös Október MGTSZ központi épületeinek közelében, az Ocsai úttól ÉNy-i irányban haladó bekötő út mellett, 1969-ben telefonkábel-vezeték lefektetése közben 1 m mélységben Ny—K-i irányú honfoglaló női lovas sírt találtak. A helyszíni szemle alkalmával a találók csupán a löcsontokat, az emberi csontvázat (koponya nélkül) és 1 db kengyelt szolgáltatottak be. A hitelesítő ásatás további leleteket nem eredményezett.

Nagy Margit

70. XXII. (Budafok) Vöröskereszt u. 1966-ban a budafoki kísérleti lakótelep építkezései során napvilágra került avar temető feltárását folytatva további három sír leletmentését végeztük el. Ezzel a megmentett sírok száma 19-re emelkedett. Az egyik sírban gazdag övgarnitúrával eltemetett csontvázat lelünk. Mindhárom sír a késő avar korszakból származik.

Az ásatásnál jelen volt Erdélyi István, az MTA Régészeti Intézetének tudományos főmunkatársa.

Kőszegi Frigyes

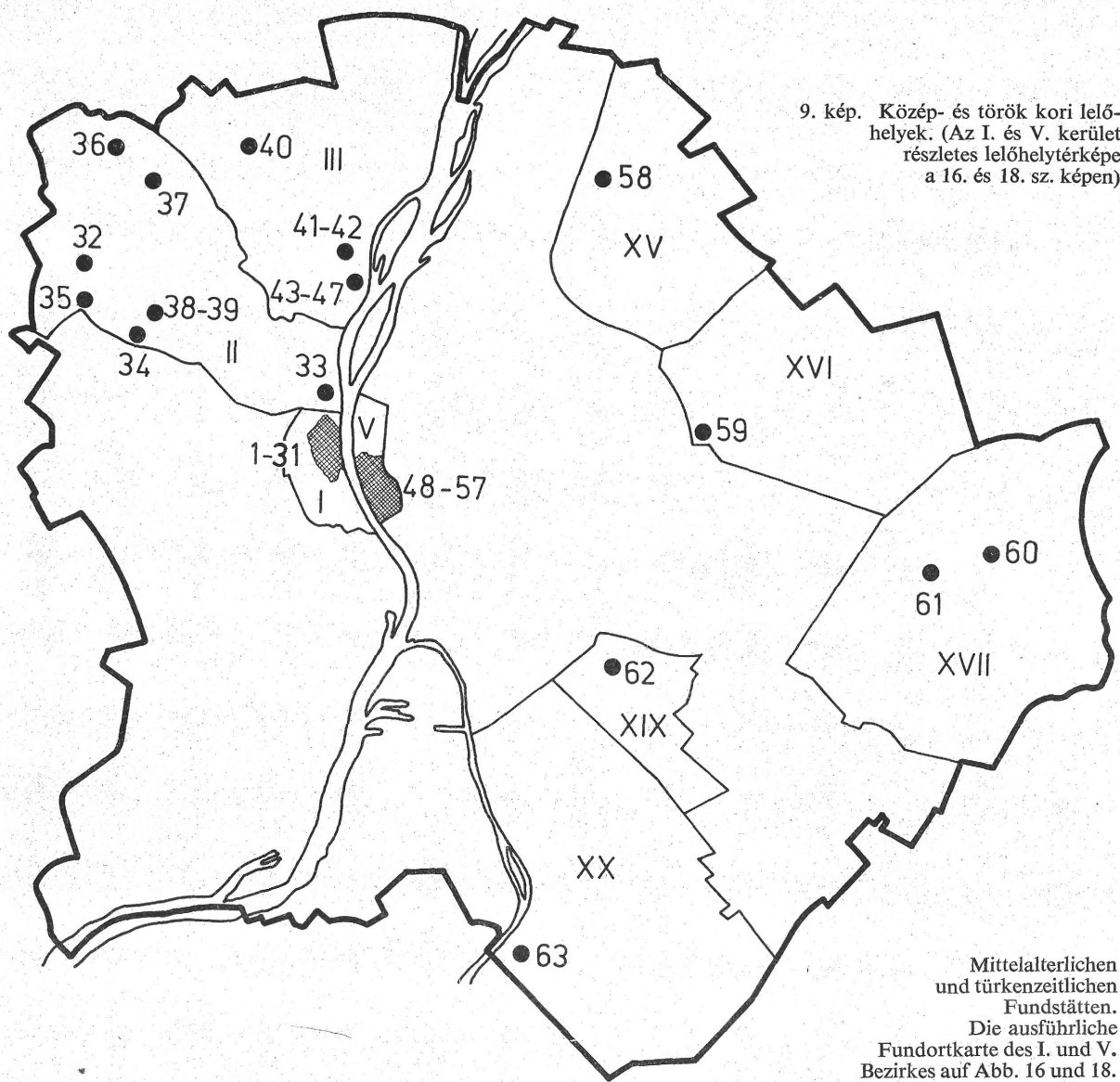
KÖZÉPKOR

1. I. Bécsi kapu tér. 1969-ben közműfelújítás során nyitott árokban az Országos Levéltár épületének K-i sarkával szemben középkori épület falmaradványai kerültek elő. Az árok Ny-i metszetében mutatkozott 60 cm széles Ny-i fal külső oldalán csiszolt kőlapot figyeltünk meg. Az árok D-i metszetfalában az épület DNy-i sarka és D-i falának 4,51 m hosszú szakasza került elő. — Az épületmaradvány Ny-i fala előtt, a szikla feletti humuszréteg tetején 76 cm mélységben a kavicsos útréteg helyezkedett el. Az út a Petermann bíró utca torkolatáig követhető volt.

H. Gyürky Katalin

2. I. Dísz tér. 1968-ban a teret É—D-i és K—NY-i irányú 2 m széles és átlagosan 2 m mély távfűtési árkokkal metszték át. A leletmentés az árok metszeteinek elemzésére korlátozódott, alaposabb kutatásra nem volt lehetőségünk. Az É—D-i irányú árok déli végében a márgában kaptár alakú őskori beásást találtunk, betöltése lelet nélküli humusz volt. Erre az őskori szintre került a XIII. sz-ban a Várnegyed egyéb helyeiről jól ismert kavicsos út, mely az árok déli végének mindkét metszetében 22 m-es szakaszon, összefüggően jelentkezett. Az út felett középkori kerámia töredékek kerültek elő, közöttük két XIII. sz-i töredék is. Az árok középső szakaszában török kori kemence maradványait, valamint edények és kályhaszemek töredékeit találtuk. A kemence mellett É—D-i irányú 1,10 m széles középkori falrészlet mutatkozott 3,50 m hosszúságban. Az árok É-i végében a magasra felfutó sziklafelszínt egységes újkori feltöltés borította. Az árok megközelítette ugyan a középkori Szent György templom helyét, de mivel a szikla itt egészen a mai út alapozásáig felmagasodik, épületmaradvány nem került elő.

A tér D-i végén, a Szent György utca és a Palota út torkolatánál húzódó árokszakaszban a márgát borító humuszon a XIII. sz-i út jelentkezett. Előkerült több, közvetlenül a márgára alapozott középkori falrészlet is, melyeknek különböző falazási módja, kő- és vakolatanyaga arra mutat, hogy nem egy épület

illetőleg nem egy építési periódus emlékei. Úgy tűnt, hogy valamennyit egyszerre bontották le, talán az árokban előkerült barokk falak építésekor.

Írásné Melis Katalin

3. I. Dísz tér 8. 1966-ban épületalapozási munkák alkalmával a telket borító újkori törmelék eltávolítása után két betemetett középkori kút került elő. (Részletes ismertetése ue. kötetben.)

Írásné Melis Katalin

4. I. Fortuna köz. 1968-ban a csatornaárok Ny-i szakaszában az 1903-ban lebontott Fortuna u. 2. sz. ház maradványa került elő. A pince fala középkori eredetű, boltozata újkorinak bizonyult, Ny-i oldalán középkori lépcső maradványa mutatkozott. A ház K-i fala előtt egy arra merőleges 50 cm széles korábbi falmaradványt figyeltünk meg. Egy, a K-i falban másodlagosan elhelyezett nyíláskeretkőről is megállapíthattuk, hogy az a feltárt épületnél korábbi építményből származik. — A feltárt maradványok alapján a köz eredeti szélessége 4,95 m volt.

H. Gyürky Katalin

5. I. Fortuna utca. 1968-ban az utca K-i oldalán nyitott gázcsőárok a 9—15. sz-ok előtt húzóódó szakaszában a középkori köves útburkolat 25—30 cm — a sziklafelszín 50—60 cm mélységben jelentkezett.

Bertalan Vilmosné

10. kép. Fortuna u. 18. Gótikus ajtó feltárása
Fortuna-Gasse 18. Freilegung einer gotischen Tür

6. I. Fortuna utca 18. A romos épületmaradványok között 1968—69-ben folytattunk ásátást. A telek D-i részén XIII. sz-i — É-i felén pedig a törökkorban erősen átépített XIV. sz-i lakóház maradványa került feltárássra gazdag kisleletanyag kíséretében. (10. kép.)

Altmann Júlia

7. I. Hess András tér. 1968-ban a teret behálózó távfűtési árkokban középkori úttest- és épületmaradványok kerültek elő. A leletmentés során feltártuk egy, a domonkos kolostorral szemben állott ház K-i homlokzati falának maradványát és DK-i sarkát. ÉK-i sarka elpusztult ugyan, de az É-i oldal rétegsora a homlokzat 4 m-es szélességét valószínűsítette. A ház 1,60—1,90 m mélységben sziklagödörbe épült, eredeti járószintje közvetlenül a szikla felett húzódott, a D-i oldalon az eredeti járószint felett két középkori kövezetet találtunk. A K-i homlokzat előtt nem mutatkozott utcaburkolat, ebből arra következtettünk, hogy előtte talán kert helyezkedett el. Itt került elő egy szemétdödör is, melynek legkésőbbi anyaga XV. sz-i kerámia volt, az került elő a felső középkori útrétegből is. A házat a

XV. sz. 2. felében bonthatták el, mivel pusztulási rétege a felső kövezet felett jelentkezett. É-i oldalán törmelékeit is kövezet borította. Ez a burkolat a tér több pontján is észlelhető volt és e felett találtunk egy középkori bronzveretet és olvasógyártó műhelyre utaló csonthulladékokat.

H. Gyürky Katalin

8. I. Hess András tér 1. 1968-ban statikai vizsgálatok során az É-i szárny folyosóján 1 m széles, K—Ny-i irányú középkori törtkő fal — a Ny-i szárny alatt egy, ma még meghatározhatatlan korú, 2 m mélységben sziklára alapozott falmaradvány került elő. — 1970-ben útépités alkalmával a Ny-i homlokzat előtt, az úttest széle alatt középkori pince, illetőleg a felette állott ház homlokzati falának részlete mutatkozott, a falakat áttörő nyílások maradványával. A ház helyzete amellettszól, hogy a középkori utca vonala ezen a helyen jóval a mai telekhatár előtt, attól Ny-ra húzódott.

H. Gyürky Katalin

9. I. Hess András tér 2. 1966—1970 között tervásatás keretében folytattuk a domonkos kolostor feltárást (11—12. kép). Az ásátás még folyik.

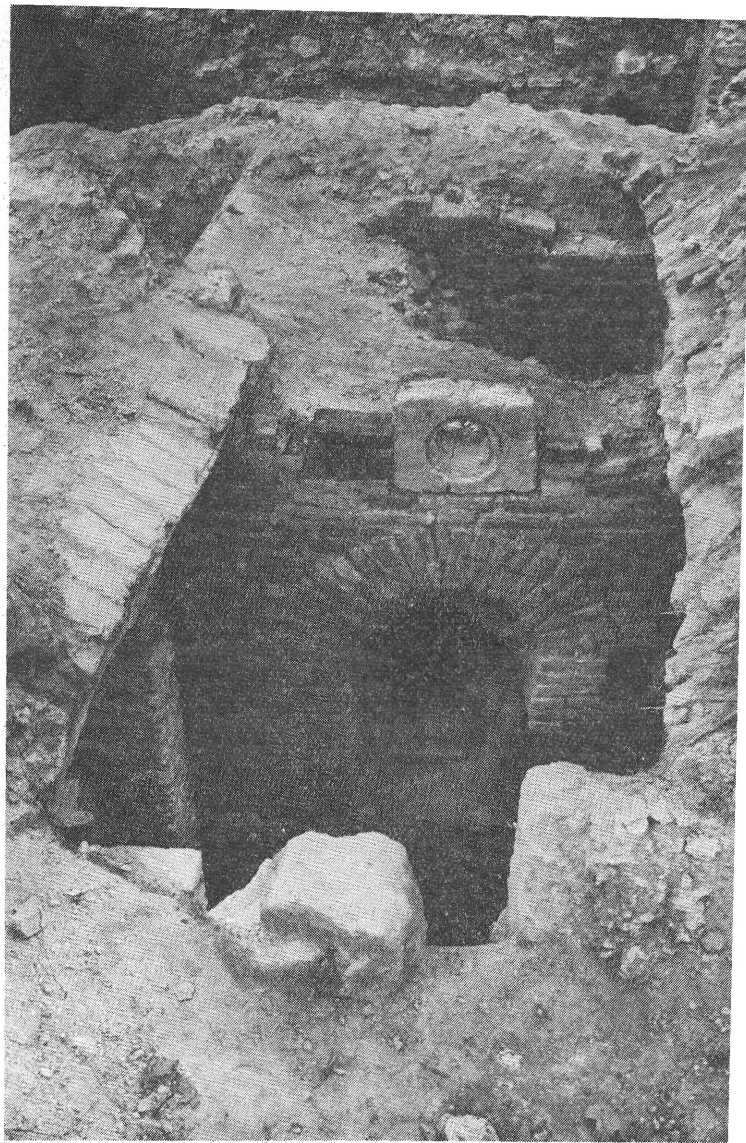
H. Gyürky Katalin

10. I. Kapisztrán tér. 1969-ben az Országház utcában nyitott távfűtési árok áthaladt a téren és a Petermann bíró u. 9. és Kapisztrán tér 1. sz. épületek között. Itt, a volt Tavasz utca területén két, egymással

párhuzamosan haladó K—Ny-i irányú középkori fal került elő. A felszíntől 1,20 m-ig mélyített árokban a falak alapozásának alja még nem mutatkozott. — Az É—D-i irányú árok K—Ny-i elágazásában, a Kapisztrán tér 1. sz. előtt a felszíntől 20—25 cm-re nagy kövekből rakott útburkolat, majd 60—70 cm mélyen a már korábban is több helyen meghatározott tört-köves, kavicsos középkori útburkolat húzódott, melyet a 2—4. sz. homlokzata előtt is megtaláltunk. Ugyanott feltártunk egy sziklába mélyített, 3 m széles pince-vagy veremmaradványt, melynek betöltési anyaga közép- és török kori volt.

Bertalan Vilmosné

11. I. Kapisztrán tér 2—4. A Hadtörténeti Intézet épületében 1969—70-ben végeztünk leletmentést. A kapualjon végig haladó távfűtési árokban is előkerült a középkori útréteg, melynek részletét a homlokzat előtt is konstatáltuk. A kapualj É-i végén és az udvar területén középkori épületmaradvány 1—1,10 m széles É-i és Ny-i falát tártuk fel. A Ny-i fal K-i oldalán betöltött pince mutatkozott, külső falsíkja mellett a felmagasodó sziklán, abba bemélyített török kori cölöpös építmény maradványait figyeltük meg. — Az

11—12. kép. Hess András tér 2. A domonkos kolostor XIV. sz.-i fűtőkamrája és annak kőkeretes fűtőnyílása Hess András-Platz 2. Heizkammer des Dominikanerklosters aus dem 14. Jahrhundert und ihre steinumfaßte Heizöffnung

előkerült középkori épületmaradványt mint a középkori Szombat-piac É-i határát szegélyező házak egyikét határoztuk meg.

Bertalan Vilmosné

12. I. Országház utca. 1968-ban az utca Ny-i oldalán nyitott távfűtési árok É-i, a Kapisztrán tér felé haladó szakaszában tört-köves útburkolat részlete — a 32. sz. épület homlokzatának É-i vége előtt a felszín alatt 25—30 cm-re É—D-i irányú középkori falmaradvány került elő. A sziklafelszín a 24. és 26. sz.-ok előtt 50—60 cm — a Fortuna köz tengelyében 25—30 cm mélységben mutatkozott.

Bertalan Vilmosné

13. I. Országház utca 10. 1968-ban építke-

zés alkalmával a ház D-i szárnyának Ny-i végében egy betöltött középkori pincét ürítettek ki. A pince Ny-i falán — egyben a középkori épület zárófalán — előkerült a pincelejárati ajtónyílása is. A 2,50 m mélységig haladó szintsüllyesztés a pince eredeti járósíntjét nem érte el.

H. Gyürky Katalin

14. I. Országház utca 21. 1967-ben építkezést megelőzően a főhomlokzat előtt és az épületben végeztünk kutatást. Megállapítottuk, hogy a Ny-i homlokzati falat sziklára alapozták, DNy-i sarkán feltártunk egy középkori szellőzőnyílást, a fal É-i vége előtt XIII—XIV. sz-i köves út maradványát határoztuk meg. Az udvar területén egy ÉK—DNy-i tájolású XIII. sz-i épület nyomait, a kiszedett falak helyét találtuk meg. A fennálló épület Ny-i szárnyának udvari oldalán török kori hozzáépítés falmaradványa, az emeleti helyiségekben pedig több helyen is a középkori falak részlete került elő.

Altmann Júlia—Bertalan Vilmosné

15. I. Szent György tér 1—2. keleti homlokzata mellett. 1970-ben a Sándor-palota és a bástyafal között húzódó sétányon feltártuk a középkori várfal egy szakaszát. A kutatást az építkezéssel párhuzamosan folytatjuk.

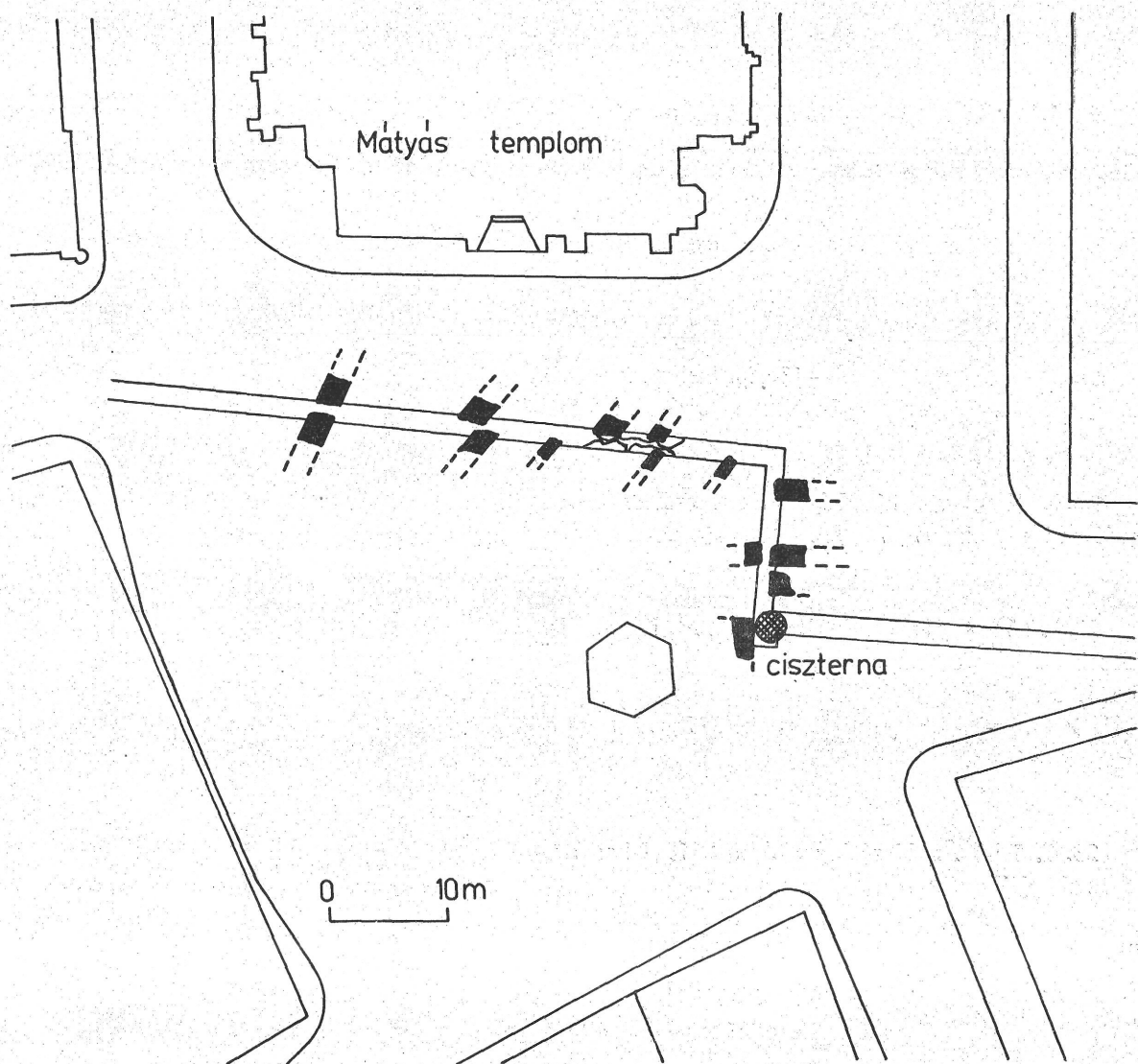
Altmann Júlia

16. I. Szent György utca 2. palotakert. 1968-ban kertészeti munkák alkalmával az ún. „A” épülettől K-re, a felső mellvéd közelében 1 m mélységben XIII—XIV. sz-i kerámiával datált épületomladék alatt két, részben bolygatott, melléklet nélküli csontváz került elő. A közelben szemétdöbör is mutatkozott, melyben többek között XIII. sz-i kerámiát is találtunk. Ettől D-re, a meredek esésű hegyoldal felső részén XIII. sz-i kerámialeletekkel datált 1 m széles, K—Ny-i irányú falmaradvány került elő 11 m hosszúságban. A szintsüllyesztés következtében 1—1,50 m magas falmaradvány alapozási mélységét nem ismerjük. A fal szerepét ásatás hiányában nem dönthettük el, de mivel D-i oldalán 1 m-es előreállású támpillér jelentkezett, feltehető, hogy vagy a XIII. sz-i erődfal részlete, vagy épület D-i zárófalának maradványa. Feltehető, hogy ezek a XIII. századi leletek — melyekre Gombos Zoltán kertépítő mérnök hívta fel a figyelmet — összefüggésben vannak a palotaásás során feltárt 12. sz. szemétdöbörrel (Zolnay L. 1949—50. évi ásatási naplója), valamint az őrség épülete előtt Gerevich László által feltárt patkó alaprajzu bástyával. Teljes feltárását indokolná az, hogy e korból ez az egyetlen bemutatható épületmaradvány a palota területén. — E lelőhelyektől D-re, a Savoyai-szobor alatt a várfalban elfalazott középkori kapu É-i felének kőboltozatmaradványa mutatkozik. A kertészeti munka során feltárássra került a kapu nyílásszélességére utaló 4,50 m-es küszöbkő. A kapuív magassága cca 5 m lehetett. Ezen a helyen az 1684. évi, L. N. Hallart rajza nyomán készült Budát É-ről és K-ről ábrázoló metszetek működő kaput mutatnak, felette emelkedő kapuvédő toronnyal, és a kapuhoz a Víziváros felől vezető meredek úttal.

Zolnay László

17. Szentháromság tér. 1968-ban a távfűtési csővezeték elhelyezésére nyitott árokban (a Dísz tér—Tárnok utcai árokszakaszz folytatása) a Szentháromság emlékmű közelében a város középkori vízvezetékének ciszternája került elbontásra. Megmentésére nem volt lehetőség, csupán felmérés és fényképezés történt (13—14. kép). A ciszterna kváderes falazású volt, téglaboltozata feltehetően XIX. sz-i. Betöltési anyagából közép- és török kori kerámia került elő. A munkások elbeszélése szerint a ciszternából É-i és D-i irányban csatornák vezettek. A ciszternától K-re húzódó árokszakaszzban a magasan jelentkező sziklára épített középkori házalapok, sziklába mélyített pincék és téglaboltozatok maradványai mutatkoztak. Az 1687. évi Haiyy-féle térkép 309. sz. épületével, illetve annak egy részével azonosítottuk azt a két, egyenként 1,40 m széles É—D-i irányú falmaradványt mely a jelek szerint 4 m-es belvilágú építményt határolt. A Mátyás-templom főhomlokzata előtti árokszakaszzban is több középkori falat és pincét vágtak át. A Bélatoronnytól ÉNy-ra már korábban is előkerült egy K—Ny-i tengelyű, boltozott kétosztatú pince maradványa. — Ezek az épületmaradványok a XVI—XVII. sz-i városképekkel és a Haiyy féle helyszínrajzzal egybehangzóan amellet szólnak, hogy a középkorban a főtemplom előtt nem tér volt, hanem keskeny, szinte síkatorjellegű utca választotta el a templomot a mai tér helyén állott háztömbtől.

Zolnay László

Ugyancsak 1968-ban a Mátyás-templom Béla-tornya ÉNy-i sarkának alapozási részletét is megfigyelhettük. A sarok kváderfalazása az újkori járószint alatt 1,10 m-ig — az alapfal pedig az 1,90 m mélyen mutatkozó sziklafelszínig terjed. A szikla D felé haladva emelkedést mutat.

H. Gyürky Katalin

18. I. Színház utca. 1968-ban az utca Ny-i oldalán végighaladó 1,20 m széles és átlagosan 2,50 m mély csatornázási árok É-i — mintegy 30 m-es — szakaszában végeztünk leletmentést. Az árokszakasz É-i végének Ny-i metszetalában egymástól 7 m távolságban két középső bronzkori hamvasztásos, kőpakolásos urnasír került elő. A sírok felett mintegy 8 m hosszúságban a XIII. sz-i kavicsos utat figyelhettük meg. Felette későbbi középkori kavicsos utat találtunk, mely az árok déli végéig nyomon követhető volt. Az árokszakasz déli végében előkerült két, egymástól 3,20 m-re elhelyezkedő K—Ny-i irányú középkori alapfal maradvány is. A mellettük húzódó rétegsorok tanúsága szerint a falak egyazon épülethez tartozhattak és egyszerre pusztultak el.

Irásné Melis Katalin

13. kép. Szentháromság tér. Az 1968. évi leletmentés helyszínrajza
Szentháromság-Platz. Skizze der Fundrettung im Jahre 1968.

14. kép. Szentháromság tér. Középkori ciszterna maradványa
Szentháromság-Platz. Reste einer mittelalterlichen Zisterne

19. I. Táncsics Mihály utca 1. 1968-ban az Országos Műemléki Felügyelőség székházának építéskor régészeti megfigyelést végeztünk és dokumentáltuk az előkerült középkori részleteket. A K-i szárny pincéjében konstatáltuk, hogy a K-i homlokzat széles, erős középkori falon — feltevésünk szerint a XIII. sz-i várfalon — áll. Előkerült több korai épületmaradvány is. — A falirányok, falazó anyagok és a szintmélységek alapján 5 középkori építési periódust határoztunk meg. A leletmentés eredményeinek kiértékelése és feldolgozása folyamatban van.

H. Gyürky Katalin

20. I. Tárnok utca 9—11—13. Építkezést megelőzően 1963 és 1967 között végeztünk feltárást, illetőleg leletmentést és régészeti megfigyelést. (Részletes ismertetése *ue. kötetben*).

Zolnay László

21. I. Tárnok utca 16. Helyreállítással párhuzamosan folyó építéstörténeti kutatást és régészeti megfigyelést végeztünk 1970-71-ben.

Bertalan Vilmosné

22. I. Tóth Árpád sétány 29. és 30. előtt. 1968-ban a várofal részleteit tártuk fel. A 29. sz. előtt húzódó falszakasz, mindkét síkját megtaláltuk, a fal szélessége 1,75 m. A 30. sz. D-i telekhatára előtt a járószint alatt 1,20 m mélyen észleltük a várofalhoz tartozott járószintet. Felette török kori — a szint alatti rétegben pedig XIII. sz-i leletanyag jelentkezett. Ugyanitt találtuk egy, a falon átfektetett vízvezető kőcsatorna maradványát is.

H. Gyürky Katalin

23. I. Tóth Árpád sétány 31. előtt. 1968-ban a várofal egyik félkör alakú tornyának maradványa került elő, déli falában egy lőrésének részletét is megtaláltuk. A torony belső szintjét nem tárhattuk fel. Déli külső oldala mellett 3,20 m-ig mélyítettük a kutatóárkot, melyben többszörös szintemelés nyomait észleltük. Az árok alján a márga felett 25 cm-es feltöltés helyezkedett el, azon pedig a XIV. sz-i leletekkel datálható járószint. A felszíntől 1,58 m-re húzódó kavicsos járószint felett épülettörmeléket, tetőcseréptöredékeket és égett hulladékot tartalmazó pusztulási réteget figyeltünk meg.

H. Gyürky Katalin

24. I. Tóth Árpád sétány 40. előtt. Az 1969-ben nyitott csatornaárokban az épület D-i sarka előtt előkerült az egyik félkör alakú várofalatorony maradványa és a toronytól É felé futó fal 21 m hosszú szakasza. Az árokban átmetszették több középkori, a várofal belső oldalára épített ház falát is. — Az árok É-i végében megtaláltuk az 1962. évi leletmentés során az Esztergomi rondella déli oldala mellett feltárt négyzetes alaprajzú várofalatorony É-i falának folytatását. Attól É-ra, 2,80 m-re egy, a toronyfállal párhuzamosan futó 1,40 m széles K—Ny-i irányú falmaradvány is előkerült.

A Tóth Árpád sétányon a várofal kutatást Bertalan Vilmosnéval együtt végeztük, több esztendőn keresztül. Az eddig előkerült várofal- és épületrészletek kor- és topográfiai meghatározása csak a rész-eredmények összesítése és feldolgozása során végezhető el.

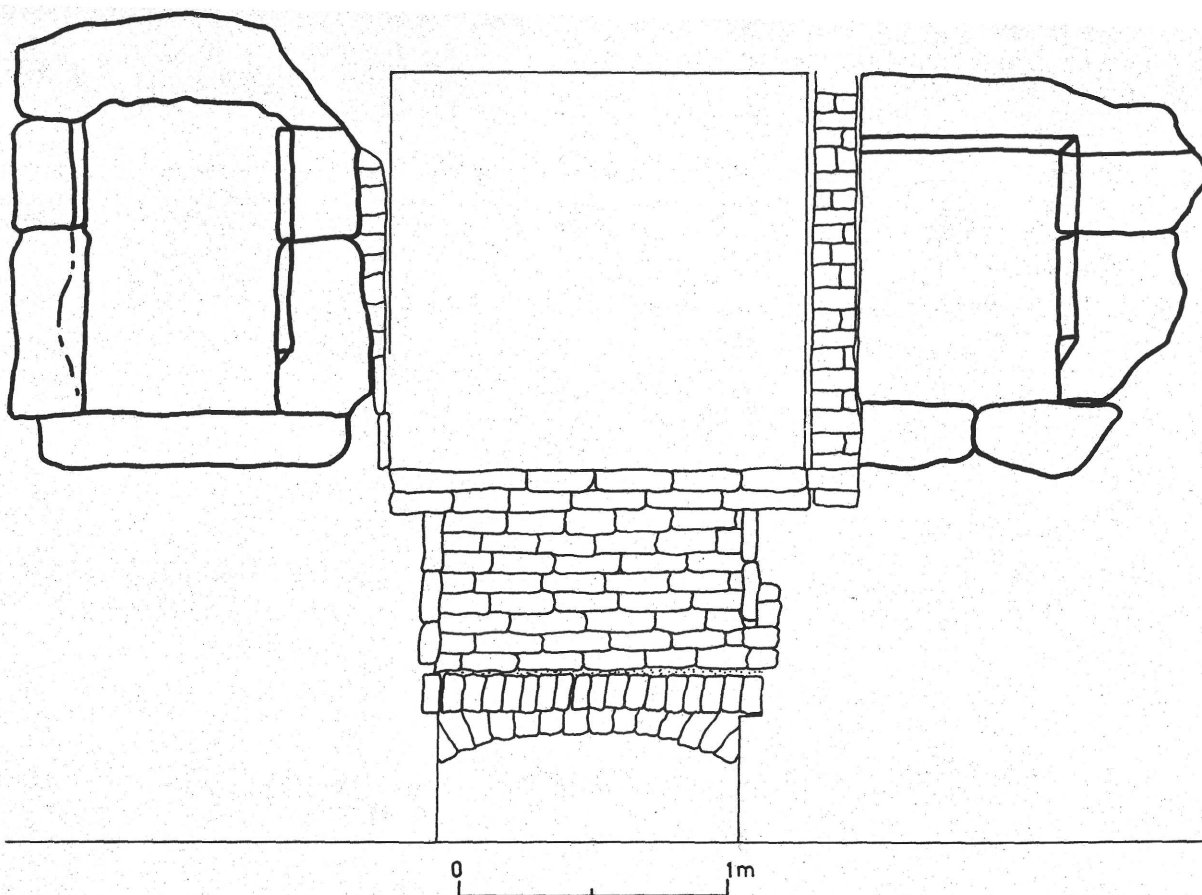
H. Gyürky Katalin

25. I. Úri utca 53. Ny-i homlokzata előtt 1968-ban szintsüllyesztési munkák alkalmával K—Ny-i irányú középkori fal és attól É-ra kövezett utca részlete került elő. Az utcát az oklevelekben említett Szűk utcával azonosítottuk, mely a Mária Magdolna-templom temetőjének D-i oldalán húzódott.

Bertalan Vilmosné

26. I. Úri utca 60. és 62. A 62. sz. ház műemléki helyreállításával párhuzamosan 1967—1970 között végzett kutatás során az udvar területén középkori falakat és pincét határoztunk meg. Kitűnt az is, hogy a ház D-i traktusát a XVIII. sz.-ban középkori síkator helyére építették. A hajdani síkátort D-ről határoló falban, vagyis a 60. sz. ház É-i falában az emeleten két gótikus kőkeretes ablak maradványát tártuk fel.

Bertalan Vilmosné

15. kép. Uri utca 70. Gótikus ablakkeretek a főhomlokzaton
Uri-Gasse 70. Gotische Fensterrahmen an der Hauptfassade

27. I. Uri utca 70. A műemléki helyreállítás alkalmával 1967-ben a főhomlokzaton a már ismert középkori ablaktól D-re, azzal azonos méretű és kialakítású ablakot tártunk fel (15. kép). Az épület Ny-i szárnyában téglából épített török kori árkád maradványát találtuk meg. Az É-i szárny udvari homlokzatán két középkori pinceajtó, D-i fala alatt a sziklaperem szélére épített XIII. sz-i ház K—Ny-i irányú falrészlete került elő.

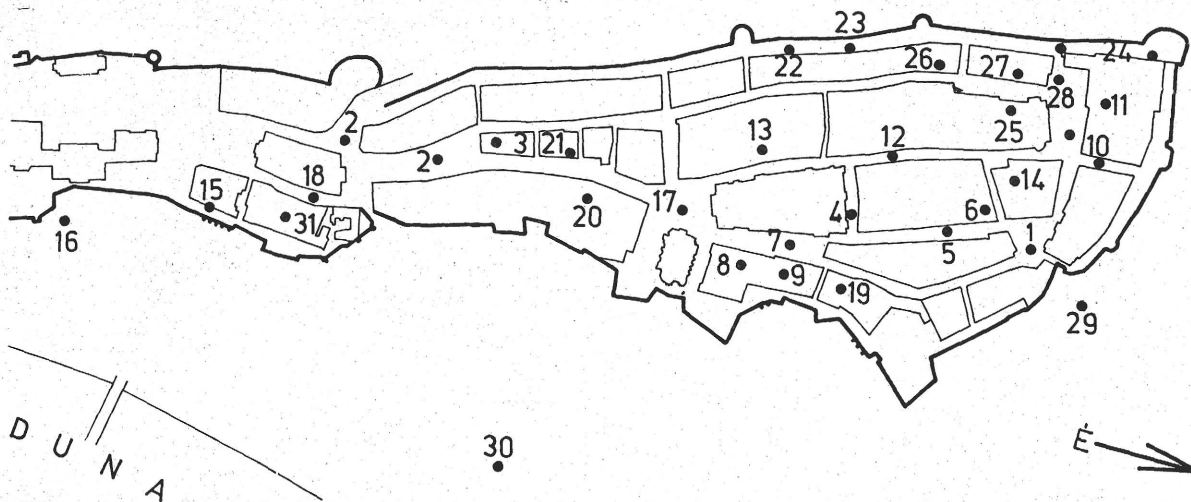
Bertalan Vilmosné

28. I. Uri utca 72. 1967-ben a ház É-i homlokzata mellett a járda és az úttest felszíne alatt K—Ny-i irányú középkori falat és pincét találtunk.

Bertalan Vilmosné

29. I. Várfok utca. 1969-ben csőfektetés alkalmával a Bécsi kapun keresztül haladó árokban a kapu külső síkjától 13,20 m-re az utat keresztül szelő 3,30 m széles, a szikla feletti agyagba alapozott fal került elő. Ettől É-ra az árok metszetében egy 0,95 m széles sziklára alapozott fal mutatkozott. A két fal keskeny között

16. kép. Az I. kerület lelőhelytérképe
Fundortkarte des I. Bezirkes

a felszíntől 30 cm-re lapos kövekből rakott burkolat fedte. Datáló leletanyag és bolygatatlan réteg nem került elő. — A sziklafelszín a kapu előtt 50 cm — a külső fal alatt 1,50 m mélységben jelentkezett.

H. Gyürky Katalin

30. I. Fő utca 30. L. a török kornál

31. I. Színház utca 5—7. L. a török kornál

32. II. Báthory barlang. 1966—67-ben az alsó barlangszáj kibontása során végeztünk leletmentést. Az 1961-ben kezdett és 1967-ben lezárult kutatás eredményeiről részletes feldolgozás készül.

Zolnay László

33. II. Bem József utca 22—24. A házak udvarában álló középkori városfalmaradványt a Fővárosi Műemléki Felügyelőség 1968-ban helyreállította. Ennek során kutatásra nem volt lehetőségünk, csupán régészeti megfigyelést végeztünk. Statikai vizsgálat céljából a falra merőlegesen nyitott árokban az eredeti falsík jelentkezett és itt mérhettük az eredeti falszélességet is. Erre korábban nem volt lehetőség, mert az újkori járósínt felett magasodó falszakasz síkját megbontották az építkezések, hozzáépítések alkalmával. A felmenő fal eredetileg 1,70 m széles volt; a gyilokjáró 1 m-es, annak mellvéd-fala pedig 70 cm széles. A 2 m-es alapfal 2,15 m mélyen mutatkozott, a középkori járósíntre az alapozás kezdetének 30 cm-es falkiugrása felett húzódó törmelékréteg utalt. — A mellvéd-falban előkerült egy lőrés maradványa is, a tervező másodlagos elfalazásban XV. sz-i boltozati bordát és konzolt, valamint egy XIII. sz-i sarokleveles kis méretű vörösmárvány falpillért talált. Sajnálatos, hogy a kőfaragványokat nem adták át muzeumunknak. Különösen vonatkozik ez a XIII. sz-i töredékre, mely egyedi darab és csak rajzát őrzi a megfigyelésről készített dokumentációnk.

H. Gyürky Katalin

34. II. Budakeszi út 51/a (volt Kalmárfy villa). A romos épület lebontásakor 1966-ban a falakból másodlagosan beépített, gótikus kőfaragványok kerültek elő, közöttük a pálos kolostor Kassai István-féle késő gótikus szentségházának nagyméretű, kúszólevelű díszes részlete is. Régóta ismeretes, hogy a vilát és annak melléképületeit jórészt a budaszentlőrinci pálos kolostor köveiből építették.

Zolnay László

35. II. Budakeszi út 91—97. A pálos kolostor területén 1967—68-ban több ízben leletmentést végeztünk, majd 1970-ben, amikor gázcsővezeték elhelyezésére ásott É—D-i irányú árokban a romterületet több helyen átvágták és addig ismeretlen fal- és épületrészek kerültek elő, ásástást kezdtünk a kolostor eredeti kiterjedésének meghatározására. Az eredmények feldolgozása folyamatban van.

Zolnay László

36. II. Pesthidegkút, Schönherz Zoltán utca 5. 1969-ben a középkori alapokon álló barokk plébánia-templom külső homlokzatán vakolateltávolítással falkutatást végeztünk, és néhány kutatóárokban az alapozásokat vizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy a barokk templom hajója a középkori templomhajó megnagyobbításával épült.

Altmann Júlia

37. II. Pesthidegkút, Szabadság-tanya. A középkori Gercse község tervezett feltárását megelőzően 1966-ban próbaásatást végeztünk a falu helyének meghatározására. A templomtól DK-re eső területet átvizsgálva 350 m-re találtuk az első házra, vagy egyéb földbemélyített építményre utaló nyomokat és két, talán szemétdöörként meghatározható beásást. A többnyire szórványként előkerült kerámia és fémleletek kora a XIII—XVI. sz-ig terjed.

Írásné Melis Katalin

38. II. Szajkó utca 9—11. 1969—70-ben építkezés alkalmával régészeti megfigyelést végeztünk. Mindkét telken jelentős mennyiségű XIV—XV. sz-i cseréptöredéket találtunk.

Altmann Júlia

17. kép. III. Lajos utca 158. Középkori ablak feltárása az újkori lépcsőházban
 III. Bez. Lajos-Gasse 158. Erschließung eines mittelalterlichen Fensters im neuzeitlichen Treppenhaus

39. II. Szajkó utca 14—16. 1970-ben ásatást folytattunk a középkori Nyék falu maradványainak feltárására. (Részletes ismertetés ue. kötetben).

Altmann Júlia

40. III. Csúcshegy, 21.273 hrsz. 1969-ben tájékozódó jellegű ásatást végeztünk a középkori oklevelekben említett Óbudaörs falu helyének meghatározására. Mivel a hegyoldal erősen lepusztult, középkori településre utaló cseréptöredékeket jelentősebb mennyiségben csak a ma művelés alatt álló, bolygatott rétegben találtunk.

Altmann Júlia

41. III. Kerék utca 13. és 15. helyén. 1968-ban a két telek határán előkerült római kori út tetején XV—XVI. sz-i kerámiával datált kisköves útburkolatot találtunk. Az út D-i oldalán elbontott és török kori szeméttel betöltött középkori épület maradványa került elő. Felette feltehetően É—D-i irányú út húzódott, melynek folytatását megtaláltuk a korábbi út szélénél is. (L. még római kor 31. sz.)

Bertalan Vilmosné

42. III. Kerék utca 14. helyén. 1968-ban a K—Ny-i irányú középkori útrészlet kutatását folytattuk.

Bertalan Vilmosné

43. III. Kiscelli utca 8. helyén. 1969-ben végeztünk kutatást az itt előkerült kővel falazott, késő-középkori anyaggal betöltött kút korának meghatározására. A kúthoz tartozott eredeti szintet nem találtuk meg, kávája is elpusztult. Körülötte a ciszterna jellegű kutaknál általánosan alkalmazott vízsűrítő agyagágyat tártuk fel, melyből római és kora középkori cseréptöredékek kerültek elő. Pusztulási rétegében késő közép- és török kori cseréptöredékeket találtunk. Ezt a pusztulási réteget határoztuk meg a kút közelében feltárt — feltehetően római kori — vízvezetékmaradvány felett is. (L. még római kor 35. sz.)

Bertalan Vilmosné

44. III. Lajos utca 158. Óbuda egyetlen álló középkori objektumaként számon tartott épületben 1969-ben végeztünk kutatást. Vakolateltávolítás nyomán a K-i, Ny-i és É-i homlokzaton újabb élszedéses ablakkeretek kerültek elő (17. kép), az É-i sarokhelyiség mind négy oldalán középkori falrészleteket, Ny-i

falán pedig középkori ablakot tártunk fel. Megállapíthattuk azt is, hogy a Lajos u.-i középkori szárny két ütemben épült, valamint azt, hogy a kapukeretkő ma másodlagos helyen áll. Az eredeti kapualj a korábban emelt épületrész középtengelyében az É-ről számított 4. helyiség lehetett, majd — feltehetően a XVI. sz.-ban — a D-i irányban megnagyobbított épület középtengelyében, mai helyén alakították ki a kapualjat és a pincejáratot. Az udvar DNy-i részén nyitott kutatóárokban a Lajos u.-i épülettel párhuzamosan elhelyezkedő középkori épület pincemaradványát tártuk fel. A rétegvizsgálatok nyomán az is kitűnt, hogy a Zichy u.-t szegélyező É-i szárny a XVI. sz.-ban, a D-i barokk szárny pedig 1774 előtt épült.

Bertalan Vilmosné

45. III. Lajos utca 158. előtt. 1969-ben az úttesten feltártuk a késő középkori utcakövezet részletét és egy, a kőburkolattal egyidős csorgókút maradványát. A kút pusztulási rétege felett húzódó utcakövezetet 1703. évi pénz datálta.

Bertalan Vilmosné

46. III. Lajos utca 163. 1970-ben az 1962. évi tájékoztató ásatás eredményeinek kiegészítésére végeztünk feltárást. A telek Ny-i oldalán nyitott É—D-i irányú, 5 m széles kutatószelvényben előkerült egy nagyméretű középkori épület maradványa, melyet öntött padlójában talált XIII. sz.-i kerámia datál. Az is kitűnt, hogy a mai telek É-i határa az épület létesítésével egyidőben alakult ki. A kutatószelvényben előkerült maradványok azt tanúsítják, hogy a XIII. sz.-i épületet a késő középkorban jelentősen átépítették: így belső helyiségéből udvart alakítottak. A lapos kövekből rakott útburkolatot megtaláltuk a szelvény több pontján. A déli szelvényrészben mutatkozott jelentős közép- és újkori bolygatások nem tették lehetővé e terület rész maradványainak biztos kronológiai meghatározását. Egyébként a középkori maradványok alatt — úgy mint 1962-ben is — római kori út- és épületmaradványok jelentkeztek.

Bertalan Vilmosné

47. III. Lajos utca volt 165. és 167. 1968-ban a lebontott házak helyén egy XIII. sz.-i épület pincéjének és kavicsos útburkolatának maradványait tártuk fel, kapcsolódva Szilágyi János ásatásához. Megtaláltuk annak nyomait is, hogy a korai épület elbontása után a XIV. sz. végén és a XV. sz.-ban a területen jelentős építkezések folytak. Feltehetően ennek során készült az a vízvezeték is, melynek 50 cm széles kőfalágát és a téglaboltozat töredékét tártuk fel. A vízvezetéki csövet már nem találtuk a helyén. Valószínűleg e periódus emléke egy késő középkori utcaburkolat előkerült részlete is, mely feltehetően összefüggésben volt az 1962-ben a 167. sz. előtti járdán feltárt útszakasszal. A kutatás során több XI—XII. sz.-i fésűs, hullámvonalas díszű cseréptöredéket is találtunk.

Bertalan Vilmosné

48. V. Bátya utca 1. 1970-ben a klasszicista épület elbontása után, a telek déli szomszédságában álló Tolbuhin krt. 8. sz. ház tűzfalában napvilágra került a középkori városfal. A fal eredeti síkját megromgálták ugyan az újkori építkezések alkalmával, de a falkutatás során feltárhattuk a fal pártázatának részletét két lőrés maradványával. Ásatást nem végezhattünk az újkori épület pincéje miatt.

Írásné Melis Katalin

49. V. József nádor tér. 1968-ban közművesítés alkalmával melléklet nélküli, keletelt csontvázak kerültek elő.

Írásné Melis Katalin

50. V. Magyar utca 48—50. 1970-ben a telken állott házak elbontása után látható lett a szomszédos Múzeum krt. 37—39. sz. házak tűzfalában a városfal jelentős szakasza. Ásatást a 48. sz. telken végeztünk. A pincében feltárhattuk a városfal alapozásának részletét és az épület egykori kis udvara területén egy, a városfal építését megelőző időből származó épület faltöredékét. Az épületmaradvány pusztulási rétege feletti középkori rétegből XV. sz.-i ausztriai bélyeges edény peremtöredéke került elő.

Írásné Melis Katalin

51. V. Március 15. tér. 1970 tavaszán a római tábor falrészleteinek feltárásával egyidőben megvizsgálhattunk néhány középkori falmaradványt és az északi táborfal külső oldala mellett feltárhattunk három, XV—XVI. sz-i leleteket tartalmazó szemétdödröt.

Feuer Istvánné—Írásné Melis Katalin

52. V. Martinelli tér. 1968—69-ben a közmű-felújítások alkalmával a teret átszelő árkokban középkori falrészletek, kiszedett falak nyomai és egy bizonytalan korú csatorna maradványai kerültek elő. A tér DK-i sarkában középkori temető részlete mutatkozott. Több közép- és újkori fal építésével a temetőt feldúlták ugyan, de egyes vázrészeket in situ találtunk. Leletanyag: néhány gomb és meghatározhatatlan pénztrödédek.

Írásné Melis Katalin

53. V. Só utca 5. 1967-ben alapozási munkák alkalmával előkerült a városfal 24 m-es összefüggő szakasza. Mivel a telek a városfal külső oldalán, a falat egykor körülvevő — ma már feltöltött — árok területén helyezkedik el, a kutatást akadályozó körülmények miatt rétegvizsgálatokat nem végezhetünk.

Feuer Istvánné — Írásné Melis Katalin

54. V. Tanács körút 6. 1969-ben az itt állott ház lebontása után a szomszédos Semmelweis utca 1. és 3. sz. házak tűzfalában fennmaradt városfal szakaszon végeztünk falkutatást. A fal koronája elpusztult, síkja is erősen megrongálódott az újkori hozzáépítések miatt.

Írásné Melis Katalin

55. V. Váci utca 1—3. előtt. Az úttesten nyitott csatornaárókban a középkori Váci kapu falmaradványai kerültek elő. Alaprajzát felmértük, ásatást nem végezhetünk. A falak felett újkori feltöltést, a falak mindkét oldalán lelet nélküli, kevert földet figyeltünk meg.

Írásné Melis Katalin

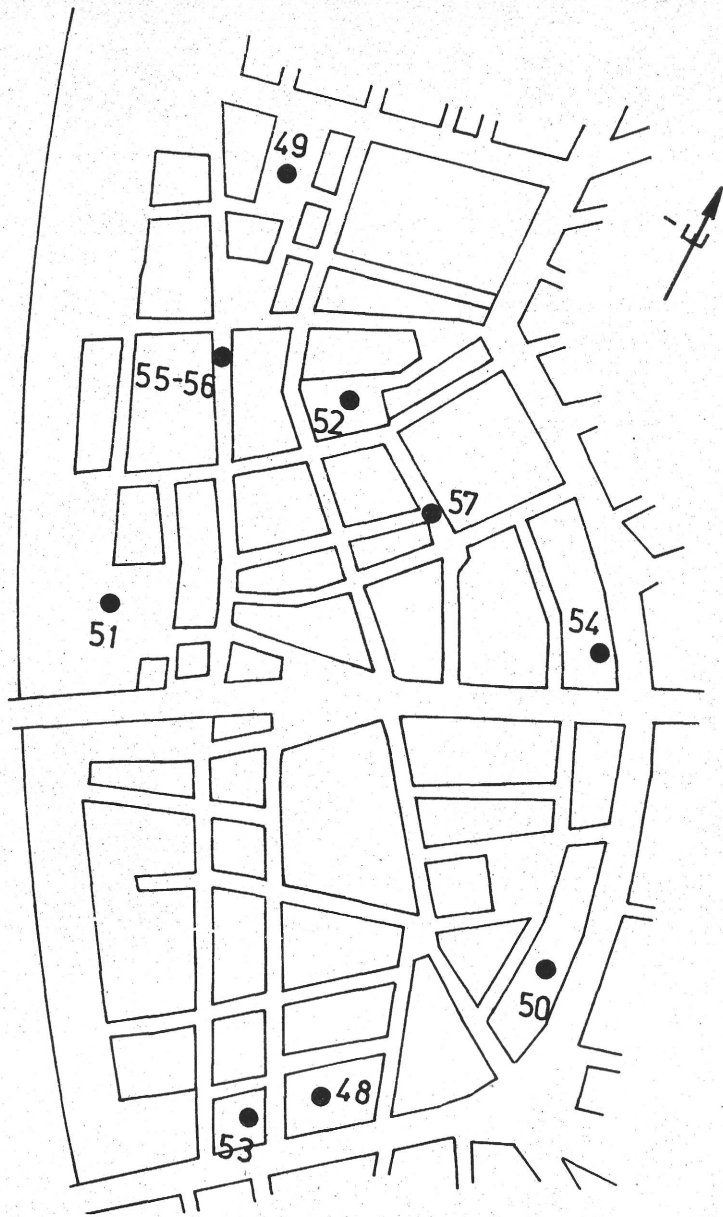
56. V. Váci utca 2—4. előtt. A két épület határán közvetlenül a mai úttest alapozása alatt előkerült a középkori városfal kisebb szakasza. Az árok alján a fal belső oldalának vakolatmaradványát is megfigyelhettük. A fal mindkét oldala mellett, lelet nélküli, bolygatott feltöltés helyezkedett el.

Írásné Melis Katalin

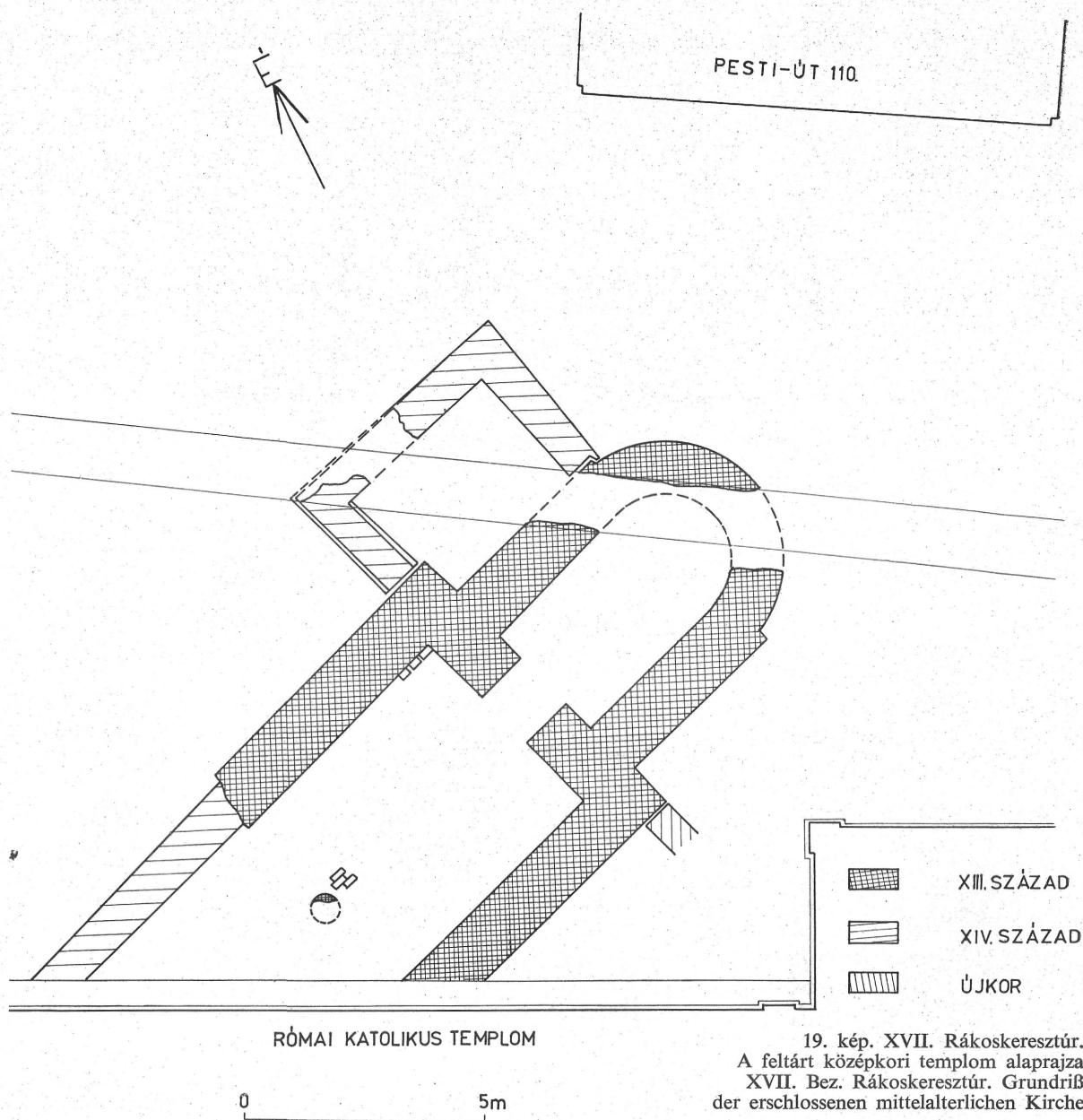
57. V. Városház utca. 1968-ban a közműfelújítások során nyitott árkokban több középkori falrészletet találtunk, melyeknek kor meghatározása elsősorban az építőkö és vakolatanyag alapján történt. Topográfiai meghatározásukhoz újabb adatokra lenne szükség.

Írásné Melis Katalin

58. XV. Rákospalota, Kossuth Lajos utca 39. 1970-ben a plébániatemplom É-i oldala mellett a középkori temető néhány ép, és több feldúlt, összesen 16 sírját tártuk fel. A keletelt sírok 3 rétegben, sorosan

18. kép. A pesti Belváros lelőhelytérképe
Fundortkarte der Innenstadt von Pest

helyezkedtek el. Mellékletet 2 sírban találtunk, gótikus kapocspárat és egy pártaveret töredékét. A sírok között előkerült egy kváderfal részlete is, korának és rendeltetésének meghatározását az elkövetkezendő tervásatás során végezzük el.

Írásné Melis Katalin

59. XVI. Sashalom, Cziráki utca 12—14. Gizella-kastély. Mivel feltehető volt, hogy a kastély, illetőleg annak egyes épületrészei középkori eredetűek, 1969 őszén a korábban istállóként használt romos épületben próbaásatást végeztünk. Középkori építkezésre utaló maradvánnyal sem itt, sem a kastély közelében nem talákoztunk. — A kutatóárkokban és a falkutatás során 3, a XIX. sz. 1. felénél korábbi építési periódust különböztettünk meg és megállapítottuk, hogy az istálló fala helyenként nagyméretű kváderekből épült.

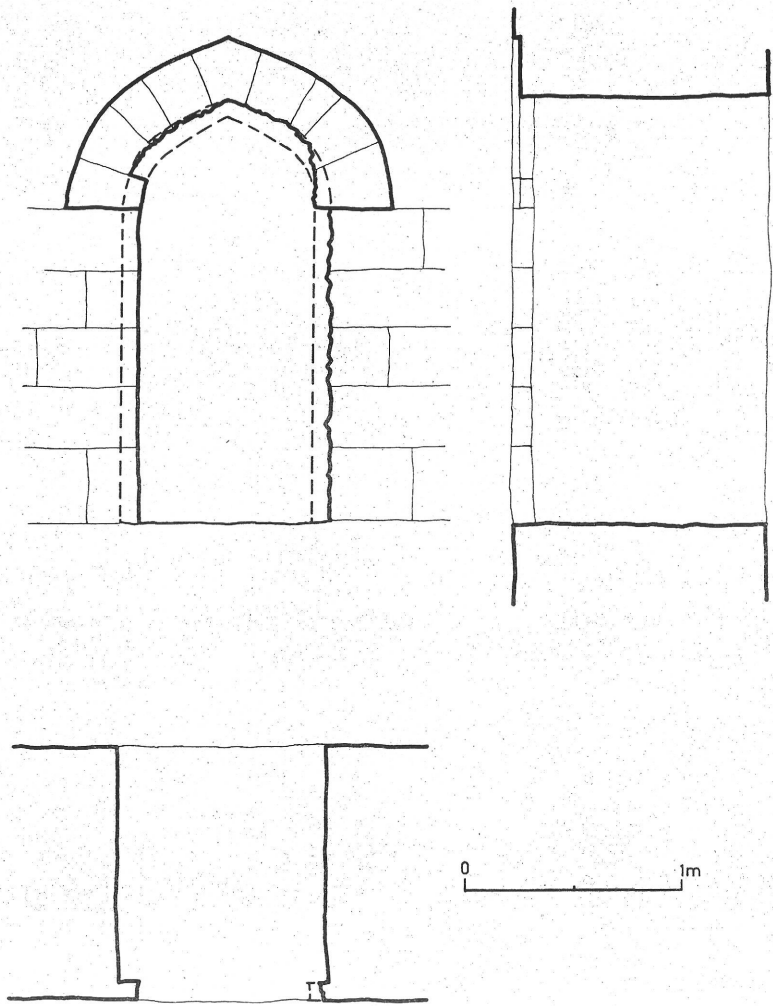
Írásné Melis Katalin

60. XVII. Rákoscaba, Péceli út 96. 1969-ben a ref. templom előtt, a járda alatt csőfektetés alkalmával középkori falrészletek kerültek elő. A leletmentés során feltártuk a középkori Csaba község XX. sz. elején elbontott templomának kváderkövekből épült nyújtott félköríves záródású XIII. sz-i szentélyét, melynek alapját hatalmas, szabálytalan kőtömbök alkotják. A templomnak csupán e részlete volt feltárható, mivel a ma álló templom a középkorinak maradványain emelkedik. A templomkertben végzett próbaásatás során csak újkori sírokat találtunk. A kutatás során az is kitént, hogy a középkori település nyomait elpusztították a Rákospatak szabályozásakor.

Írásné Melis Katalin

61. XVII. Rákoskeresztúr, Pesti út 110. előtt. 1969-ben csatornázási munkák alkalmával a plébánia-templom mellett falmaradványokat találtak. A leletmentés során feltártuk a község régi, a XIX. sz. végén elbontott templomát. A XIII. sz-i szentélynégyzetes templomot alapozás nélkül, a döngölt homokra emelték, kváderekből épült falát laza szerkezetű, sok homokot tartalmazó vakolattal borították. Ny-i zárófala a mai templom alá húzódik, így hajójának csupán 5,50 m-es szakaszát tárhattuk fel. A XIII. sz-ban megromgálódott épületet a következő században kijavították, meghosszabbították hajóját, és a szentély É-i oldalához sekrestyét építettek (19. kép). Templomkörüli temető nyoma nem került elő, a templomhajóban, a XIV. sz-i téglapadló alatt találtunk egy keletelt, melléklet nélküli in situ férfi csontvázat. Reméljük, hogy a tervezett feltárás nyomán megtaláljuk a templomhoz tartozott települést is.

Írásné Melis Katalin

20. kép. Fő utca 30. A Tojgun pasa dzsámi déli homlokzatának egyik ablaka
Fő-Gasse 30. Das eine Fenster der Südfassade der vom Pascha Tojgun erbauten
Großen Moschee (Dschami)

62. XIX. Kispest, Hungária út 5. 1969-ben a ház előtt építkezés közben csontvázakat találtak. A leletmentés során 14 bolygatott, melléklet nélküli keletelt csontváz részletét bontottuk ki 40—85 cm mélységben. A sírgödrök formája és mérete a bolygatás és a homokos talaj miatt nem volt megállapítható, de sikerült meghatározni a temető keleti szélét. A sírok a Lux Kálmán által 1909-ben feltárt Árpád-kori templomot övező temető részletét jelölik.

Írásné Melis Katalin

63. XX. Soroksár, Millennium-telep. 1969-ben a Dugattyúgyűri Gyár udvarán csatornázás közben két falmaradványt és 8 keletelt, melléklet nélküli csontvázat találtak 60—86 cm mélységben. A leletmentés során 3 váz helyét pontosan rögzíthettük, a többiét a munkások elbeszélése alapján jegyeztük fel. A csontvázak a párhuzamosan haladó, K—Ny-i irányú feltehetően középkori falak külső oldala mentén helyezkedtek el, így elképzelhető hogy a középkori Szentdienes község templomának és templom körüli temetőjének részletét figyelhettük meg. Azért szorítkozunk feltevésekre, mert a lelőhely alaposabb kutatására nem volt lehetőségünk.

Írásné Melis Katalin

TÖRÖK KOR

I. Dísz tér. 1968-ban a teret É-D-i irányban átszelő árokban kemencemaradvány és leletanyag került elő. (L. középkor 2. sz.)

I. Fortuna utca 18. 1968—69-ben építéstörténeti kutatás során épületmaradványok kerültek elő. (L. középkor 6. sz.)

I. Fő utca 30. 1970-ben a Kapucinus-templom helyreállítását megelőzően a *Tojgun pasa dzsámi* újabb maradványait tártuk fel. Az É-i homlokzaton megtaláltuk a dzsámi ÉNy-i sarkát és részben kibontottuk a már korábban előkerült ablaknyílást, melynek elfalazásában rosszfenntartású közép- és török kori kőfaragványokat találtunk. — A D-i homlokzat földszinti szakaszán a korábban végzett falkutatás nyomán előkerült nagyméretű szamarhátíves ablak részleges kibontása során az elfalazásból előkerültek külső kőkeretének — az ablakzáró rács nyomait őrző — töredékei. E felett a 2. nyílássor egyik ablaka mutatkozott, befalazásában török sírkőtöredékre bukkantunk. A homlokzat középtengelyében teljes falmélységben feltártuk a 3. ablaksor egyik, csaknem teljesen ép szamarhátíves ablakát. (16. kép 30. sz. és 20. kép)

Gerő Győző

I. Kapisztrán tér 2—4. 1970-ben a Hadtörténeti Intézet udvarán sziklába mélyített cölöpös építmény maradványa került elő. (L. középkor 11. sz.)

I. Országház utca 21. 1967-ben az udvaron falmaradvány került elő. (L. középkor 14. sz.)

I. Színház utca 5—7. 1966-ban leletmentés során a volt kolostorépület K-i és É-i szárnyában feltártuk a *pasapalota* belső, zárt udvarának részletét. Jelentős felületen megtaláltuk az udvar jó fenntartású macsakafejes kőburkolatát, melyben a közép felé tartó vízlevezető vályúk az udvar közepén elhelyezett víznyelőre, vagy onnan kivezető csatornára utalnak. A kövezet alatt középkori feltöltési rétegeket figyeltünk meg. Az É-i szárny Ny-i végében előkerültek a palota kapualjának maradványai: a kettős bejárat kövezete, a külső kapu küszöbköve, a belsőnek pedig kerékvetői és részben in situ szárkövei. A kapualj D-i oldalán feltártuk az egyik őrhelyiség maradványát is. — Az É-i szárnyban a kövezetet borító feltöltésből többnyire XVIII. sz-i és török kori kerámia került elő. A K-i szárny É-i részén a kövezet felett a török épület pusztulási rétege húzódott, benne sok vályogtégla és hatszögű padlótéglatöredék, valamint a faszervezetek összekapcsolására szolgáló nagy méretű vasszegek. (16. kép 31. szám)

Gerő Győző

DIE RETTUNGSGRABUNGEN UND FREILEGUNGEN DES HISTORISCHEN MUSEUMS DER STADT BUDAPEST IN DEN JAHREN 1966—1970

Im Gebiete unserer Hauptstadt fand man anlässlich einer Rettungsgrabung zuerst in Csillaghegy, unter Hegyalja-Straße Nr. 18 Siedlungsspuren, die zum Jungpaläolithikum gehören. Bei der Vöröshad-sereg-Straße (III. Bez.) wurden die Ausgrabungsarbeiten des frühbronze- bzw. früheisenzeitlichen Gräberfeldes fortgesetzt. Bislang wurden 350 Gräber des auch in internationaler Hinsicht bedeutenden, sehr ausgedehnten Gräberfeldes freigelegt. Bronzezeitliche Funde kamen in Soroksár, Budaörs, Káposztásmegyér und Zugló, in der Vizakna-Gasse zum Vorschein. Auch die Früheisenzeit ist mit Siedlungs- und Grabmaterial vertreten.

Unter den römischen Erschließungen hebt sich durch ihre Bedeutung die Entdeckung der Süd-mauer und des Südtores des Legionslagers hervor. Seit 1967 ist auf den Grundstücken Bécsi-Straße 122—128 (III. Bez.) die Erschließung einer der größten Keramik und Ziegel herstellenden Werkstätten der Militärstadt kontinuierlich im Gange. Außer sieben Brandöfen wurden hier auch Reste eines Wohnhauses, eines zur Herstellung von Mauersteinen dienenden Trockengebäudes und einer Wasserleitung ausgegraben. Ebenfalls hält bereits seit Jahren die Ausgrabung des frühkaiserzeitlichen Gräberfeldes in der Benedek Elek-Gasse (III. Bez.) an, wo bislang 239 Brand- und einige Skelettgräber ans Tageslicht gebracht worden sind. In der Nähe der bereits seit langem her bekannten römischen Villa am Csúcs-hegy stieß man auf Siedlungsspuren der Urbevölkerung aus dem 1. Jahrhundert v. u. Z. In der Gyűrű-Gasse wurde ein Abschnitt des römischen Wasserleitungssystems mit Zwillingsrohren und der eines großen Kanals im Laufe der im Rahmen des Sanierungsplanes von Óbuda durchgeführten Arbeiten freigelegt. Gleichfalls wurden bei diesen Arbeiten Reste des römischen Straßenkörpers vorgefunden, die bei den Erdarbeiten an sehr vielen Stellen an die Erdoberfläche traten und mit den im allgemeinen leider nur an einer verhältnismäßig kleinen Oberfläche freigelegten Gebäudereste zusammen bedeutende Daten zur Topographie der antiken Stadt liefern. In der Meggyfa-Gasse kam in der bereits bekannten Hercules-Villa ein mit doppelter Apsis abgeschlossenes Badebecken eines Frigidariums zum Vorschein.

Auf dem Gelände der Aquincumer Zivilstadt ging man an die systematische Erschließung westlich der Linie der Vorortsbahn (HÉV) heran. In der Nähe der südlichen Stadtmauer wurden zu verschiedenen Bauperioden gehörende Wohngebäude- und Straßenkörperreste zutage gefördert und auch die südliche und westliche Spurlinie der Stadtmauer

bestimmt. Der Denkmalkonservierung vorausgehende Erschließungen wurden an mehreren Punkten sowie auch im Amphitheater der Zivilstadt durchgeführt. An beiden Seiten der mit Sarkophagen begrenzten modernen Straße der Zivilstadt führte man Forschungen durch, die die früheren Grundrissvorstellungen modifizierten.

Von dem zum Vorschein gekommenen Denkmälern der örtlichen Steinmetzerei ist hier eine Attis-Statue und das den kapitolinischen Wolf darstellende Grabsteinfragment zu erwähnen.

In Soroksár stieß man auf sarmatische Siedlungs- und Gräberfeldspuren aus dem 3—4. Jahrhundert.

Von den völkerwanderungszeitlichen Funden war das Material von zwei awarischen Gräberfeldern am bedeutendsten. Aus den spätawarenzeitlichen Gräberfeldern wurden in der Fehérvári-Petvál-Straße 45, in der Vöröskereszt-Straße (Budafok) 19 Gräber freigelegt.

Die Forschung der mittelalterlichen und türkenzeitlichen archäologischen Denkmäler wurde ebenso wie in der vorangehenden Periode, vor allem durch die im Gebiete der Hauptstadt vor sich gehenden großangelegten Bau- und Herstellungsarbeiten der öffentlichen Werke bestimmt. (Abb. 9)

Im Gelände des Burgviertels von Buda (Abb. 16.) kamen bei der Ausbildung des Fernheizungsnetzes die Reste der unter dem Straßenkörper liegenden alten Gebäude und Straßendecken zum Vorschein. Insbesondere wichtig sind jene Funde, die unsere Kenntnisse bereichern; so, die an mehreren Stellen freigelegten Straßenbepflasterungsreste aus dem 13. Jahrhundert (Fundorte Nr. 1, 2, 5, 7, 10—12, 14, 18) und die heute noch vorhandenen zum Großteil den spätmittelalterlichen Zustand bewahrenden — vom Einbau abweichenden Gebäudereste (Nr. 1, 2, 4, 7, 8, 10—12, 17, 18, 25, 28, 29). Auch die den Denkmalrestorationen vorangegangenen Forschungen ergaben an mehreren Stellen solche Gebäudereste die auf die erste Periode der Stadt, auf die Mitte des 13. Jahrhunderts verweisen (Nr. 6, 14, 19, 20, 27). Wir konnten neuere Abschnitte der einstigen Stadtmauer der Burg von Buda (Nr. 15, 19, 22—24) und neuere Daten über bedeutende Teile der die untere Stadt umnehmenden Mauer kennenlernen (Nr. 33). Im Gebiete des einstigen Königspalastes kam bei den Gartenbauarbeiten ein von früher her nicht bekannter Mauerrest aus dem 13. Jahrhundert zum Vorschein (Nr. 16) und im Wohnviertel wurde in einem im Laufe von Fundamentierungsarbeiten eines Gebäudes entdeckten Brunnen

(Nr. 3) ein reiches Fundmaterial aus dem 13—14. Jahrhundert erschließen. — Vor dem Bau kamen mehrere Jahre vorangehend, im Rahmen einer Planausgrabung Reste des Dominikanerklosters zum Vorschein (Nr. 9). Parallel mit der Kunstdenkmalrestaurierung wurde mit der sich auch heute noch im Gange befindenden Forschung nach dem Palast der türkischen Paschas von Buda (Nr. 31) und der Dschami des Pascha Tojgun (Nr. 30) begonnen.

Die neue Freilegung des Hauptklosters des Paulinerordens in Buda-Szentlőrinc (Nr. 35) lieferte hinsichtlich der ursprünglichen Größe des Gebäudes wichtige Daten. — Die im Gebiete des einstigen Dorfes Nyék durchgeführte Ausgrabung (Nr. 38) hat die Bewohntheit dieses Ortes in der Zeit der Árpádenkönige bestätigt (1000—1301).

In Óbuda wurden im Rahmen des regionalen Stadtordnungsplans, parallel mit der Erforschung der römischen Denkmäler (Siehe Nr. 21—61) Erschließungen und Rettungsgrabungen vorgenommen. Auch die im Mittelalter gebrauchten römerzeitlichen Straßen-, Wasserleitungs- und Gebäudereste,

Gebäude- und Straßendeckenfunde aus dem 13—16. Jahrhundert sowie das mannigfaltige Fundmaterial des 11—16. Jahrhunderts wirft auf das mittelalterliche Leben einer uralten Siedlung der heutigen Hauptstadt ein Licht (Nr. 41—43, 45—47). Die Forschung des einzigen, heute noch in diesem Stadtteil bestehenden, als mittelalterliches Objekt registrierten Gebäudes (Nr. 44) lieferte nicht nur bezüglich der Baugeschichte Angaben, sondern bestimmte auch dessen ursprüngliche Funktion.

Im Laufe der im Zusammenhang mit den Bauarbeiten und der Ernennung der öffentlichen Werke in der Innenstadt von Pest (Abb. 19) durchgeführten Rettungsgrabungen kamen neuere Abschnitte der mittelalterlichen Stadtmauer zur Freilegung (Nr. 48, 50, 53—56).

Auch die Erforschung der in den Randgebieten von Pest einst vorhandenen mittelalterlichen Siedlungen war recht erfolgreich. Die erschlossenen Kirchenreste aus dem 13. Jahrhundert (Nr. 60, 61) und Teile des vorgefundenen mittelalterlichen Friedhofes (Nr. 58, 62, 63) bilden einen sicheren Ausgangspunkt der geplanten Dorfausgrabungen.

A kiadásért felel: a Budapesti Történeti Múzeum Főigazgatója

Megjelent a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó gondozásában

Műszaki vezető: Büchler Alfréd — Műszaki szerkesztő: Tolnay István

A védőborító és kötésterv Tolnay István munkája

Kiadványszám: R-1864. Formátum: A/4 Megjelent: 36 A/5 ív terjedelemben, 1150 példányban,

New Times betűtípusból, 1974. évben.

73/3033. Franklin Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Vértés Ferenc igazgató